

ΕΣΤΙΑ

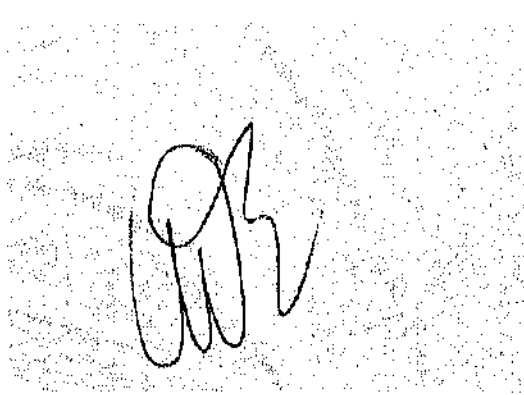
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΕΙΩΤΩΝ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτική
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της Ασωφόρου Πανεπιστημίου, 39

1885

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 10'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου τῆς ἐτίας καὶ ἔως τῆς ἐτίας. — Γραφεῖον Διού. Ἐπὶ τῆς λισπ. Πανεπιστημίου 80. 24 Φεβρουαρίου 1885

ΔΑΝΙΗΛ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ
(1791)

Συνέχεια: ἔβι προηγούμε. φύλλον.

ΣΤ'

Ἐάν καθ' ἕν χρόνον ὁ Φιλιππίδης ἔγραφε τὴν γεωγραφίαν του, ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι τύπος καὶ ἐφημερίδες, οἷος ὁ τῶν εὐνομούμενων Ἑθνῶν, ἐνθα νὰ ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ ἐκθέσῃ τὰ φρονήματά του περὶ τῶν τότε πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινοτήτων, νὰ διαδόσῃ τοὺς στοχασμούς του καὶ τὰς δοξασίας του, βεβαίως τὰ γεωγραφικὸν ἔργον του θὰ εἶχεν ἑτέραν οικονομίαν ὕλης· ὅτι ἐν αὐτῷ φαίνεται σήμερον παρόλκον, θὰ εἶχε θέσιν ἐν ἄλλῳ γένει συγγραφῆς· ἀλλὰ τύπος δὲν ὑπῆρχεν, ὁ δὲ Φιλιππίδης ἔχων πολλὰ νὰ εἴπῃ, κατέθεσεν αὐτὰ σποραδικῶς ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του, τὴν ἠποίαν δὲν ἐπιλοπόνησεν ὡς διδασκτικὸν βιβλίον παιδίων, ἀλλ' ὡς ἀνάγνωσμα μικρῶν καὶ μεγάλων. Καθ' ὅλην τὴν περιγραφὴν τῶν τόπων δὲν παρίσταται ὡς συγγραφεὺς γράφων διὰ τετορευμένης φράσεως διήγησιν καὶ περιγραφὴν ψυχράν, ἀλλ' ὡς ἀνὴρ πολλὰ ἰδῶν καὶ πολλὰ γινώσκων, συνδιαλεγόμενος ἐν γλώσσῃ φυσικῇ καὶ ἀπερίττῳ τῆς συνήθους ἑμιλικίας πρὸς φίλους καὶ γνωρίμους.

Ἐισερχόμενοι ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς γεωγραφίας δὲν προτιθέμεθα οὐδαμῶς ταύτης νὰ φέρωμεν ἐπίκρισιν· οὐδ' ἔχει λόγον τοιαύτη ἐργασία σήμερον. Ἡ πάροδος τοσούτου χρόνου, περίπου ἑκατονταετηρίδος, ἀφ' ἧς ὁ ἀνὴρ ἔγραψεν, ἀποκλείει πᾶσαν ἀνασκευὴν. Τὸ ἔργον ἐνέχει λάθη γεωγραφικά, προελθόντα ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν τότε γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ μελέτῶν, τὰ πλεῖστα δὲ, καὶ δὴ τὰ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας ἀνήκουσιν εἰς τὸν Μελέτιον· ὃν εἶχεν ὀδηγόν, δὲν ἦτο δὲ τότε ἡ ἀρχαία γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος καλῶς ἐξηρευνημένη. Ἄλλως, κύριος σκοπὸς τοῦ Φιλιππίδου ἦτο ἡ συγγραφή τῆς ἑαῆς γεωγραφίας τῆς γεωκερικής, ὡς ἀποκαλεῖ ταύτην. Ἡ ἑαῆ Ἑλλάς μόνη, ἡ τάλαινα Ἑλλάς ἴστατο ἀδιαλείπτως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ταύτην ἐζήτει νὰ

περιγράψῃ, τοῦ μὲν καταγράφων ὅ,τι αὐτὸς εἶδε, τοῦ δ' ἐρωτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν περὶ Μάνης γραφομένων, ἐνθα σημειοῖ «καλῶς ἤκουσα ἀπὸ ἑνα Μανιάτη». Ὁμολογεῖ δὲ πολλαχού τὴν ἀγνοίαν του καὶ κατακρίνει τὸν Μελέτιον, διότι ἔγραψε γεωγραφίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, χωρὶς νὰ διαλάβῃ τι περὶ τῆς νέας· ἡ Μελέτιος «ὁδοῦ πάρεργον περὶν ἀπὸ τὴν νεώτερον Ἑλλάδα, καὶ τόσο μόνον, ὅσο ἔχει σέξι μετὴ τὴν παλαιά». Ἄν περπατούμεν ἐτί, πολλὰ ὀγλίγωρα θὰ προκόψωμεν.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως γεωγραφησάντων μόνος ὁ Φιλιππίδης κατενόησε τὴν ἀνάγκην τῆς συγγραφῆς γεωγραφίας μετὰ προηγουμένην γνώσιν τῶν τόπων, καὶ διέγραψεν ἀκριβῶς καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ γνωστὴ ἡ Ἑλλάς διὰ τῆς συντάξεως ἀκριβοῦς γεωγραφίας αὐτῆς. Δίδει δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τοιοῦτου ἔργου ἀρίστην συμβουλὴν ἐν ἀρχῇ τῆς περιγραφῆς τῶν 24 χωρίων τοῦ Βόλου:

«Μέσα εἰς αὐτὰ τὰ κάρπιμα καὶ ἐπικερδῆ»
 «δάση φωλεύουν 24 χωριά, διὰ τὰ ἠποῖα θέλω»
 «μεν εἰπῆ παρακάτω κομμάτι πλατύτερα, με»
 «τὸ νὰ εἶναι πατρίδα μας, καὶ ἔχομεν ὀλίγη ἰδέα»
 «αὐτῆς, καὶ χρεὸς νὰ εἰπούμεν ἐκεῖνο, ἠποῦ εἰ»
 «ξέρωμεν διὰ νὰ τὸ μάθουν καὶ ἄλλοι, ὁποῦ δὲν»
 «τὸ εἴξωρον, πρὸς τοῦτοις νὰ δώσωμεν καὶ»
 «παράδειγμα εἰς τοὺς λοιποὺς λογιωτάτους μας.»
 «Ἄν μᾶς μιμηθοῦν καὶ ἄλλοι, καὶ περιγράψῃ»
 «καθένας τὸν τόπον ἠποῦ ἐγεννήθηκα, ὅχι μαθη»
 «ματικῶς, μήτε με ἀκριβεῖα γεωγραφικῆ, διο»
 «ρίζωντας δηλαδὴ μήκη καὶ πλάτη, ἐπειδὴ»
 «αὐτὸ ἡ δυστυχία τοῦ ἔθνους μας δὲν τὸ συγ»
 «χωρεῖ ἀκόμη, ... ἀμὴ διηγηματικῶς, ἴστο»
 «ρῶντας καθένας τί χωραὶς καὶ χωρὰ ἔχει ὁ»
 «τόπος του, τί διοίκησι, πόσαις ψυχαῖς κάθε»
 «χωριό, τί ἀνθρώπους, τί ἦθη, τί θρησκεία, τί»
 «δένδρα, τί εἰσοδήματα, τί ζῆα, ποῖα θάλασ»
 «σα τὸν γειτονεῖ, με ποῖα ἄλλη ἐπαρχία συ»
 «νορεῖ... κτλ. ἂν φιλοτιμηθοῦν αὐτὴν τὴν»
 «καλὴ καὶ ἐπαινετὴ φιλοτιμία καὶ τὸ κάμνου»
 «ν διαι, νὰ ἠποῦ ἀποχτούμεν καὶ ἡμεῖς μιὰ χω»
 «ρογραφία τοῦ τόπου μας, πρᾶγμα ἀναγκαῖστα»
 «τὸ καὶ ὠφελιμώτατο εἰς ὅλους, καὶ ἂν ὅχι με»
 «τὴν πολυμάθεια καὶ ἀκριβεῖα· με ποῖο ἔθνος»

» ἐστάθηκε στήν ἀρχή, ἢ στήν καλιγγενεσία του σοφῶ; »

Ἄριστη συμβουλή μὴ πραγματωθεῖσα εἰ μὴ κατ' ἐλάχιστον, δυστυχῶς μέχρι σήμερον, μετὰ παρέλευσιν δύο γενεῶν Ἑλλήνων.

Τὴν αὐτὴν συμβουλήν ἔγραψε καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνθα λέγει ἀρ- » χίζω καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν περιγραφὴν » τῆς Εὐρώπης. Μὰ τί τὸ ὄφελος; τὸ νὰ δείξω » πὼς πρέπει νὰ εἰξεύρη τινὰς πρώτα καὶ καλ- » λύτερα τὸν τόπο του εἶναι πολλὰ εὐκολο, μὰ » εἰμπορῶ κίβλα νὰ τὸν περιγράψω καθὼς πρέ- » πει καὶ ἐπιθυμῶ; πολὺ λείπει διὰ τί ἀπὸ » λόγου μου ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο μου τὴν Μαγνη- » σία ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν εἰξεύρω » ἔτι ἵπου νὰ τὸ περιγράψω κίβλα διὰ νὰ τὸ » μάθουν καὶ ἄλλοι ». Παραπονεῖται δὲ ὅτι δὲν » ἔχει γεωγραφικὰ καὶ χωρογραφικὰ βιβλία πρὸς » βοήθειαν, διὸ γράφει πλείονα περὶ Μαγνησίας » ὡς γνωρίζων ταύτην καλῶς, καὶ οὐχὶ διότι εἶνε » πατρὸς του. Ἄν τοῦτο πράξωσιν ὅλοι, τότε θὰ » γίνῃ πλήρης χωρογραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν » θὰ ἔχωσιν ἀνάγκη ἀλλογλώσσων βιβλίων. » « Ἀχ! τί ἐντροπή... εἰς ἡμᾶς, τοὺς ἀπογόνους » τοῦ Ἐκαταίου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Πτολε- » μαίου, τοῦ Παυσανίου καὶ ἄλλων τοιούτων, νὰ » τρέχωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν Σκυθῶν, τῶν » Κελτῶν, καὶ τῶν Γόθων νὰ μάθωμεν τίποτε » διὰ τὴν Ἑλλάδα μας ».

Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως » ὅτε ἡ ἰδέα τοῦ ἐθνισμοῦ εἶχε χαλαρωθῆ παρὰ » τοῖς Ἕλλησι, καὶ ἐκλίπει ἡ ἐλπίς ἀναστάσεως » Ἑλληνικοῦ κράτους, πάντες σχεδὸν οἱ γεωγρα- » φήσαντες παρεῖδον τὰ ἀληθῆ ὄρια τῆς Ἑλλά- »δος, ἅτινα ἡ γενικὴ ἱστορία αὐτῆς, ἡ διὰδοσις » τῆς γλώσσης καὶ ἡ διατήρησις αὐτῆς ὀρίζουσι, » μόνος ὁ Φιλιππίδης ἐπεχείρησε νὰ διαγράψῃ αὐ- » τὰ ἀκριβῶς, ἐν γνώσει ὅτι λέγει τι τῶς μὴ » λεχθέν. « Περιγράφοντας, γράφει, τὴν Ἑλλάδα. » θέλω τὴν δόσῃ μὴ ἔκτασι μεγαλύτερη ἀπ' » ἐκείνη ἵπου τὴν δίδουν οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ ἀκο- » λούθως πολὺ μεγαλύτερη, ἀπὸ ἐκείνη ἵπου οἱ » παλαιοὶ γεωγράφοι τὴν ἔδιναν ». Πρὶν ἢ εἰθῆ » δὲ εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος » προτάσει σύντομον διαγραφὴν τῆς ἐκτάσεως αὐ- » τῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, τῆς κατόπιν » ἐπιβουλή; ἀξήσεως διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλε- » ξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, μὲθ' ὃ » ἐπιφέρει

« Ἡ Ἑλλάδα τώρα διαιρεῖται εἰς Ἑβρωπιτικὴν » Ἑλλάδα καὶ Ἀσιατικὴν ἢ Εὐρωπεϊκὴν Ἑλλά- »δα περιέχει ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ νότιον 1) τὴν » Πελοπόννησον, 2) τὴν καθ' αὐτὸ Ἑλλάδα, 3) » τὴ Θεσσαλία, 4) τὴν Ἡπείρου, 5) τὴν Ἀρβα- » νητιᾶ, 6) τὴ Μακεδονία, 7) τὴ Θράκη, 8) » τὴν Κρήτην, 9) τὰ λοιπὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου

» πελάγους, ὅπου ἀνήκουν εἰς τὴν Εὐρώπη, 10) » τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου πελάγους. »

Περὶ τῆς Ἀσιατικῆς Ἑλλάδος δὲν κάμνει » μνεῖαν ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ, ἐνθα μόνον περὶ τῆς » Εὐρώπης διαλαμβάνει ἐπεφυλάχθη βεβαίως νὰ » γράψῃ ἐν τῷ ἔργῳ του περὶ Ἀσίας, ἀλλὰ τὸ » ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἐμῆλε ν' ἀποτελέσῃ τὸν Β' » τόμον τῆς νεωτερικῆς γεωγραφίας, δὲν ἐξεδόθη. » Ἐκ τῆς ἱστορικῆς ὁμῶς ἀφηγήσεως, ἣν προέταξε, » καὶ ἣν παρελείψαμεν νὰ μεταφέρωμεν, ἐξάγεται » ὅτι Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα θεωρεῖ ὅλην τὴν Χερ- »σόνησον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τὰς νήσους » μικρὰς καὶ μεγάλας, τὰς προσκειμένους εἰς αὐτήν.

Προτάξας τὴν διαγραφὴν τῶν ὁρίων τῆς » Ἑλλάδος εἰσέρχεται εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, » περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐν ἀρχῇ, εἶτα εἰς τὴν περι- » γραφὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς γενικῶς ὑπὸ τοὺς » Τούρκους, ἣν οἰκτεῖται ὡς εἶδομεν, εἶτα εἰς τὴν » καταγραφὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς Ἑλλάδος, τὴν » τῆς εὐφορίας, τῶν προϊόντων, τῶν ζώων, τῶν » δένδρων. « Μὰ μὲ ὅλα αὐτὰ οἱ κάτοικοι εἶναι δυ- » στυχεῖς ἐπειδὴ εἰς εὐχρία συμβάλλει πρώτα ἡ » εὐνομία. » Ἐπιθεύμαι νὰ γράψῃ περὶ τῶν μεταλ- »λικῶν ὑδάτων, περὶ τῶν τελομένων πανηγύρεων, » ἀλλ' ἀρκεῖται νὰ σημειώσῃ ὅτι ἔχει ἡ Ἑλλὰς » καὶ τοικῦτα « διὰ μὴ τέτοια ὑπόθεσι, εἰς μὴ » τέτοια διοίκησι δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινὰς τίπο- » τες παραπάνω. Βοτάναις ἔχει πολλαῖς καὶ » πολλὰ εἶδη καὶ μέγιστα εἰς τὰ βουνὰ τῆς... » βοτανολόγο ὁμῶς κανέναν καὶ ἀκαλούθως εἶναι » καὶ αὐταῖς ἕνας ὀσησαυρὸς ἄχρηστος διὰ τοὺς » κατοίκους ».

Εἰς τὴν ἐιδικὴν γεωγραφίαν τῶν ἐπαρχιῶν ἀκο- »λουθεῖ τὰς παλαιὰς διαιρέσεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς » ἔχει ταύτας ὁ Μελέτιος. Οὕτω τὴν Πελοπόννησον » διαιρεῖ εἰς Ἀχαΐαν, Σικωυϊαν, Κορινθίαν, Ἀργο- » λίδα, Λακωνικὴν, Μεσσηνίαν, Ἠλείαν καὶ Ἀρκα- »διαν, ἀλλ' ὀλίγα περὶ τούτων γεωγραφεῖ ἐξ ἀγνοί- »ας, περιοριζόμενος εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν κυριω- »τέρων αὐτῶν ἀρχαίων καὶ σημερινῶν πόλεων » καὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἱστορίας, Πλειότερα » γράφει περὶ τῆς Μάνης, ἐξ ἐγχωρίων ἔχων περὶ » ταύτης, καὶ περὶ τῶν κατοίκων εἰδήσεις, ὧν » δικαιολογεῖ τὰς πειρατείας ὡς ἀποτέλεσμα τῆς » καταστάσεως τοῦ τόπου αὐτῶν καὶ τῆς πτω- »χείας. Ἐνταῦθα δὲ σημειοῖ ὅτι προηγουμένως » ἀνεφέραμεν περὶ τῆς προόδου, ἣν ἤθελον ἀπο- »κτήσει οἱ Μανιάται, ἐν ἐπιδίδοντο εἰς τὴν ναυ- »τιλίαν. Τὴν αὐτὴν ἀξίαν τῆς ναυτιλίας ἀναφέ- »ρει καὶ εἰς τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας Κορίνθου ἱστο- »ρούμενα ἵνα παρακινήσῃ νὰ ἐπιδοθῶσιν οἱ νεώ- »τεροι εἰς αὐτήν. « Οἱ Κορίνθιοι μὴ ἐλπίζοντας » ἀπὸ τῆ γῆ τοὺς ἐγγύριον τὰ μάτια τοὺς εἰς » ἄλλο, ἔρριξαν ταῖς ἐλπίδας τοὺς εἰς τὴ θάλασσα » καὶ ἔγινον ὑπέρπλοιοι, καὶ ἀπολαμβάνον ἐκ » περιουσίας τὰ καλὰ τῶν καλῶν τόπων ἢ

» Τύρος καὶ αἱ Ἀθηναῖς τὸ παλαιὸν, καὶ τώρα » ἢ Βενετιά καὶ ἡ Ὀλλάνδα εἰς ἕναν τόπο » πτωχοί, ἔγινον ὑπέρπλοιοι ». Τοιαῦτα δὲ » ἀφηγοῦμενος περὶ Κορίνθου ἐπιφέρει « Τώρα μόνον » τὸ παλαιὸν ὄνομα μὲ τὴ σμνότητά του τὴν » μένει, καὶ μὲ κάποια χαλάσματα, ὅπου φανε- » ρώνουν τὴν παλαιὰ τῆς λαμπρότητα, κατὰ » τὰ ἄλλα ὁμῶς εἶναι μία κακορρίζικη πόλι, » κατοικημένη ἀπὸ μερικῶν κακορρίζικαίτερους » ἀκόμη ».

Τὴν κυρίως Ἑλλάδα γεωγραφεῖ κατὰ τὴν » αὐτὴν μέθοδον. Ἐνταῦθα διὰ μακρῶν διεξέρ- »χεται τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων, » καὶ ζητεῖ συγγνώμην παρὰ τοῦ ἀναγνώστου διὰ » τὴν μακρηγορίαν. Ἄν λέγει, ἄνευ Φραντζέζος » φθάνοντας ἐδῶ δὲν τὸν κάμνει καρδιὰ νὰ » περῆ τέτοιους τόπους σιωπῶντας εἰς τὴν » παλαιὰ τοὺς καταστάσι... ἐγὼ ἔπραξε νὰ πε- »ράσω σιωπῶντας; ».

Αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι τῆς Στερεᾶς ὡς » καὶ τῆς Πελοποννήσου ἀναφέρονται ἐν τῇ γεω- »γραφίᾳ του ὡς τότε ἀνομάζοντο, Τριπολιτιᾶ, » Λεοντάρι, Τιβρὸ (Τίρυνς), Ναῦπλι, Πάτρα, Βο- »στίτσα (Αἰγίον), Θήβα, Λιβαδαία, Σάλωνα » (Ἄμφισσα), Ἐπαχτος (Ναύπακτος), Ταλάντι » (Ἀταλάντη), Ζητούνη (Λαμία).

Καὶ τὴν Θεσσαλίαν διαιρεῖ κατὰ τὰς ἀρχαίας » διαιρέσεις εἰς Φθιώτιδα, Θεσσαλιώτιδα, Ἑσθια- »ιώτιδα, Πελασγιώτιδα καὶ Μαγνησίαν. Τὰς τρεῖς » πρώτας ἐπαρχίας διέρχεται σύντομώτατα, ἐνεκὰ » τῆς ἀγνοίας τῶν τόπων. Ὡς πρὸς τὰς δύο ὁμῶς » ἐπαρχίας Πελασγιώτιδα καὶ Μαγνησίαν ἡ περι- »γραφή του ἀποτελεῖ πλήρη σχεδὸν χωρογραφίαν » αὐτῶν, ἀξίαν ἀναγνώσεως διὰ τὴν εἰκόνα, ἣν » παριστᾷ τῆς τότε καταστάσεως αὐτῶν, τῆς ὀ- »ποιᾶς ἵνα δώσωμεν ἐντελῆ γνῶσιν θὰ ἦτο ἴσως » ἀνάγκη νὰ παραθέσωμεν αὐτὸ τὸ κείμενον πλη- »ρες τῆς γεωγραφίας, διότι πᾶσα περιλήψις αὐτοῦ » καὶ πᾶσα ἀνάλυσις ἀδύνατον ν' ἀναπαραστήσῃ » πιστῶς τὸ φυσικὸν καὶ ἀφελὲς τῆς διηγήσεως, » τοὺς χρωματισμοὺς τοῦ ὕφους, τὰς ἀντιθέσεις, τοὺς » χαρακτηρισμοὺς τῶν τόπων καὶ τῶν ἡθῶν, τὸ » ἐπιτημητικὸν πολλαχῶ ὕφος καὶ συμβουλευτικόν, » ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν πνοὴν τῆς φιλοπατρίας, ἥτις εἶνε » διακεχυμένη ὡς ἄρμα εὐῶδες ἐφ' ὅλης τῆς πε- »ριγραφῆς. Πολλαχῶ δὲ λόγος του ἔχει τύπον ἐπι- »κρίσεως καθαρᾶς ὅταν κατακρίνῃ τὴν κακὴν πο- »λιτικὴν κατάστασιν τῶν κοινοτήτων, τὰς εἰσίδας » τῶν προεστώτων, τὴν φιλοδοξίαν, καὶ τὴν ἀρχο- »μανίαν, καὶ τὴν φιλαυτίαν, τὴν αἰσχροκέρδειαν, » τὴν ἀμείλιαν τῶν ἀρχιερέων, τὴν κακοήθη διοί- »κησιν τῶν Τούρκων, καὶ τὰ παρόμοια. Ἐν παρα- »δείγματι δὲ καταχωρίζομεν χωρία τινὰ τοῦ τμή- »ματος τούτου.

Περὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν προϊόντων τῆς Μα- »γνησίας λέγει « Πρᾶγμα εὐγαίνει ἀπὸ τὸν τόπο

» πρώτο καὶ ἐπιμερότερο εἶναι τὸ μεταξὺ, ὅστις » ρα τὸ λάδι καὶ αἱ ἐλαιαὶ καὶ τὰ σῦκα ἄρμα- » θιασμένα καὶ ξεαρμάθιαστα πρὸς τοὺς καὶ » διάφορα πωρικά, μάλιστα ἀπὸ τὰ Λεγόνια, » εἰς τὰ ὅποια εἶναι τὰ πρώτα τοὺς εἰσοδήματα. » Ἐδῶ τὰ πωρικὰ φαίνονται πολλὰ πρᾶγμα μὴ » χρονιά ἐνθυμούμαι πού ἐφάνηκαν τὰ κερᾶσια » εἰς ταῖς 12 τοῦ Μαρτίου. Κοντὰ εἰς τὰ φυσικὰ » καὶ ἵπου εὐγαίνουν ἀπὸ τὸν τόπο, εὐγαίνουν » ἀκόμη καὶ πράγματα ἀπὸ τὰ ἐργαζέειρα τοὺς » ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνατολικὰ χωρὰ εὐγαίνουν σκου- » τὰ πολλὰ, ἀπὸ τὴν Πορταρὶὰ Ζωνάρια, γαϊτὰ- » νια, μανδύλια, ἱμπρισίμια, καὶ μεσῖνα ἐξαιρε- » τα ἀργασμένα ».

Φυσικὸς λίαν καὶ ἀφελὲς εἶνε ὁ τρόπος ἐν με- »ταχειρίζεται τῆς περιγραφῆς τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ » χαρακτηρισμοῦ τῶν κατοίκων διαφόρων μερῶν. Οὕτω » περὶ τῶν κατοίκων τῆς Μάκρινιτιδας λέγει » « Τρώγον καὶ πίνουν καλὸύτζικα, καὶ εἶναι σχε- » ὄν ὅλοι πρόσχαροι, συμποτικοὶ καὶ ἐλευθεριοὶ » ὡσάν ὅπου ἔχουν καὶ τὸν τρόπο ἀγαποῦν » πολλὰ νὰ πρωτεύουν εἰς κάθε τι ». Διὰ τοὺς τῆς » Πορταρὶδας « οἱ ἀνθρώποι εἶναι γενικῶς εὐθυμοὶ » καὶ φιλοπόται, καὶ ζοῦν κομμᾶτι τρυφήλᾳ μὲ » τὸ νὰ ἔχουν ἱκανὰ τὰ πρὸς ζωάρικα ἀπὸ ταῖς » τέχνας τοὺς ». Διὰ τοὺς τοῦ Ἄγ. Γεωργίου « οἱ » ἐγκάτοικοι εἶναι ἀνθρώποι ὑπερήφανοι, στασιῶ- » δεῖς, φιλοτάραχοι, οἱ προεστοὶ φιλαυτοὶ περισσό- » τερο παρὰ φιλόκοινοι, δὲν ἐσυμφώνησαν κάμ- » νια φορὰ εἰς τὸ νὰ κιντᾶζουν τὸ κοινὸν συμ- » φέρον, ἀμὴ τραβῶντας ἕνας ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ, » καὶ κατατρέχοντας ἕνας τὸν ἄλλον μέχρι θά- » νάτου, τὴν ἐκαταχρέωσαν καὶ τὴν ἔφεραν εἰς » κακὴν κατάστασι ». Διὰ τοὺς Μηλιώτας γράφει, » « ἔχουν τόπο ἀρκετὸ ἐργάσιμον, πεδιάδα καὶ πλα- » γινά... εἶναι μ' ὄλον τούτο καταχρεωμένοι, » καὶ κοινῶς ὄλος ὁ δῆμος, καὶ ξεχωριστὰ ὁ καθ' » ἕνας ἐκεῖνο ἀπὸ τὴν κακὴν διοίκησι καὶ διχό- » νοια καὶ ἀναξιοτήτα τῶν προεστώτων, τὸ ἄλλο » ἀπὸ τῆ δικῆ του ξεχωριστὰ ὁ καθ' ἕνας φθό- » νος καταδρομαῖς, ἀπειθειαῖς, ψεῦδος, ἐμπαλιγ- » ματα εἶναι τὰ ἐπικρατούντα προτερήματά τοὺς ». Διὰ μακρᾶς δ' ἀποστοφῆς προτρέπει αὐτοὺς εἰς » ὁμόνοιαν, καὶ ζητεῖ συγγνώμην καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ » τοῦ ἀναγνώστου διὰ τὴν παρέκθασιν, εἰς τὴν ὀ- »ποιᾶν ἠναγκάσθη, διότι αἱ Μηλιᾶς ἦσαν πα- » τρίς του. Παρακινούμενος δὲ ὡς γράφει, ἐκ τῆς » φιλαληθείας δὲν δύναται ν' ἀποσιωπήσῃ ὅτι οἱ » Μηλιῶται εἶνε οἱ φιλομαθέστεροι τῶν Μαγνητῶν, » καίτοι ἀπέκτησαν σχολεῖον βραδύτερον τῶν Μα- » κρινιτῶτων καὶ Ζαγοριανῶν. « Εἰς ταῖς Μηλιᾶς » μάλιστα εἶναι 30 χρόνια ἀπ' οὗ ἔμαθαν πῶς εἶναι » Ἑλληνικὰ στὸν κόσμον ».

Περιγράφει δ' ἐνταῦθα ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ βο- »ρειοῦ πρὸς τὸ νότιον τῆς Μαγνησίας τὴν Βόλον, » ἐν αὐτῷ καλεῖ Γόλον, καὶ τοὺς κατοίκους Γολιώ-

τας, τὴν Πορταριά, τὸ Κατωχώριον, τὴν Δράκια, τὸν Ἁγ. Λαυρέντιον, τὸν Ἁγ. Γεώργιον, τὰ Λαχόνα, τὴν Πινακάταις, τὴν Βυζίτσα τὸ Νεχώριον, τὴν Ἀργαλαστήν, ἣτις κατέχει τὸν «εὐφωρότατον τόπον τῆς Χερσονήσου.» τὸν Λαυκόν, Μπρομίριον Τρίκερα, καὶ λοιπὰ μικρότερα τοῦ δυτικοῦ πλευροῦ τῆς Μαγνησίας, εἴτα ἐπιλαμβάνεται τῆς περιγραφῆς τοῦ ἀνατολικοῦ, προβαίνει ἀπὸ νότον πρὸς βορρᾶν, καὶ περιγράφει τὴν Τζαγκαράδα, Μακραιράχη, Ζαγορᾶν, Ἀγαιάν, Ἀμπελάκια καὶ τὰ μεταξὺ τούτων μικρότερα χωρία.

Πλεῖστον διατρέχει ἐν τῇ Ζαγορᾷ, περὶ τῶν κατοικῶν τῆς ὁποίας γράφει ὅτι ὅλοι ξενητεύονται, καὶ ὅτι εἶνε ἄνθρωποι πρακτικοί. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν κατοικῶν τῆς Μαγνησίας οἱ εἰς τὸ ἑξωτερικὸν ἀποδημοῦντες ἦσαν Ζαγοριανοί, συνέβη ὥστε «ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς καθ' αὐτὸν Μαγνησίας εἰς τὰ ἔξω μέρη, ἔξω ἀπὸ τῆς Λαρίσσης» νὰ ὀνομάζωνται Ζαγοραῖοι.

Ἐν τοῖς περὶ Ζαγορᾶς ἀναφέρει καὶ ὅτι «εὐγῆκαν κατὰ καιροὺς ἄξιοι ἄνθρωποι πολλοὶ» ἐξ αὐτῆς, μνημονεύει δὲ δύο τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρικίου, χρηματῆσαντος ἄρχοντος τοῦ Νικολαΐδα Μαυρακαράδα καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, πολλὰς ὠφελείας παρασχόντος εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ τοῦ Ἰωάννου Πρίγκου ἐμπόρου ἐν Ὀλλανδίᾳ, εὐεργέτου τῆς Ζαγορᾶς, προσεγγικόντος χρηματικὴν ποσότητα, ὅπως ἐκ τῶν τόκων πληρῶνται ὁ διδασκαλὸς τοῦ σχολείου· οὗτος ἐστειλε καὶ ἀξιόλογον βιβλιοθήκην ἐξ Ὀλλανδίας, ἔκτισε δὲ καὶ οἰκοδομήν πρὸς κτηρικὴν τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν. Ἐξ ταῦτα δ' ἐπιφέρει τὰς ἐξῆς «οἱ καλότυχοι ὅμως Ζαγοριανοί, ἀντὶς νὰ βάνουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τους, ὅπου ἔχουν, ἀπὸ μίαν ἀισχροκέρειαν δεῖα τους, καὶ μικροπρέπειά τους... κρατοῦν ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπου ἄλλοι ἀπὸ ἔρωτα τῆς πατρίδος ἀφιέρωσαν εἰς αὐτήν». Ἀλλὰ δὲν σταματᾷ ἐν τῇ ἐπικρίσει ταύτῃ· ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἐπὶ τῇ κακῇ διαχειρῆσει τῶν χρημάτων ἐπιφέρει ὅτι ὁ Πρίγκος «τέλος πάντων ἐγύρισεν καὶ μόνος του σχεδὸν ἐξηκοντούτης, μὲ σκοπὸν νὰ ἡσυχάσῃ ἐκεῖ καὶ νὰ ἀφιέρωσῃ ὅλον τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὰ πλοῦτή του εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν πατριωτῶν του. Κάμποιοι ὅμως φιλοπάτριδες ἔβαλαν τὰ δυνατὰ τους, καὶ κοντὰ ὅπου αὐτοὶ δὲν εἶδειαν κάμμια εὐποιία εἰς τὴν πατρίδα τους, τὴν ὑστέρησαν» καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλὸ, φορτόνισαν τὸν θεῶν λοντα μὴ θέλοντα εἰς τὰ γηρατεῖα του μὴ ἀνεψιά τους 17, 18 χρόνων διὰ νὰ βαίσουν τὰ ἄσπρα του εἰς τὴν φαμίλια τους».

Τοιαῦτα ἐπεισόδια, ἅτινα κατὰ διάφορον εἶδος εὐρίσκονται πολλαχῶς τοῦ βιβλίου σήμερον ἴσως κινῶσι τὸ μείδισμα τοῦ ἀναγνώστου, βε-

βαίως ὅμως τότε ἤγειρον ἀνεμοζάλην εἰς τοὺς ἐπικρινομένους, κατὰ τῶν ὁποίων ἐρίπτετο ὁ ὑπαντιμῶς. Τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ περὶ Ἀγαιωτῶν γραφόμενον. «Οἱ Ἀγαιῶται (ἅς εἰν' καλὰ ὁ φιλομαθὴς ἐπισκοπὸς τους) εἶναι ἀμαθεῖς καὶ κριμαστὰ πρόνομια καὶ προτερήματα, ὅπου ἔχει ὁ τόπος τους».

Τὴν Ἡπειρον ἐξ ἀγνοίας, ὡς ὁμολογεῖ, διέρχεται συντόμως, ὀλίγον μόνον ἐκτεινόμενος εἰς τὰ περὶ Ἰωαννίνων, ὧν ἐπαινεῖ τὰ σχολεῖα. «Τὰ Ἰωάννινα εἶναι περίφημα καὶ διὰ τὰ σχολεῖα, καὶ τὰ ὅποια τῶρα δὲν ἀμείζουσι καθὼς καὶ προτῆτερα, καὶ διὰ τοὺς προκομμένους ἄνδρας» ὅπου κατὰ καιροὺς εὐγαλιαν, ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Μελέτιος πρέπει νὰ ἔχη τὸν πρῶτον τόπον.

Πλεῖω γεωγραφεῖ περὶ Μακεδονίας, εἰς ἣν προσθέτει καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Ἐνταῦθα διὰ μακρῶν διεξέρχεται τὰ τῆς διασχίμου Μοσκοπόλεως ἢ Βοσκοπόλεως, ἣς περιγράφει τὴν γραφικὴν θέσιν, τὸ ὑγιεινὸν κλίμα, τὴν εὐεξίαν τῶν κατοικῶν, μεθ' ἃ ἐπιφέρει «Αὐτὴ ἡ πόλις προτῆτερα δὲν ἦταν τίποτε οἱ Βοσκοπολίται ἔχουν ἐκ παραδόσεως πῶς ἦταν μόνον δακαεὶς κλύβαις βοσκῶν ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ ἀνομαζήθη Βασαῖα πόλις· μετὰ ταῦτα ὅμως αὐξήθη καὶ ἔγινε αὐτὸ ὅπου ἀκούομεν, μάλιστα εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα εἰς τέτοιαν ἀκμὴν ἦταν, ὅπου εἶχε 12,000 σπίτια, 14 βουφίτια τεχνῶν, σχολεῖο καλὸν ἀπὸ τὸ ὅποιο ἐπρόκοψαν πολλοὶ καὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι, τυπογραφία, κλοῦτον πολὺν, καὶ ἐνὶ λόγῳ ἦταν εἰς τὴν Τουρκίαν μὴ πόλις στολισμένη μὲ ὅλα ἐκεῖνα ὅπου στολιζοῦν μὴ πόλις Εὐρώπῃς πείκη. Μὲ ἡ ἀρχαία διοίκησις τοῦ βασιλείου, ἡ δὲ δόξοις τῶν κατοικῶν ἄρχισαν νὰ τὴν κλίνουν πρὸς τὸν ἀφικτισμὸν τῆς καὶ ἀπὸ τὰ 1760 ἕως τὰ 1789 τὴν ἐρήμωσαν τόσο, ὅπου τῶρα μόνον σώζονται 500 φαρμακεία, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι δὲν εἶχαν τὸν τρόπον νὰ φύγουν, οἱ ἄλλοι ἐσκόρπισαν, οἱ πλούσιοι, ἢ νὰ εἰπῶ καλῶς ἄλλοι οἱ πρᾶγματεῦται εἰς τὰς Ἰβραγαῖς, οἱ κατώτεροι καὶ ταχύνονται εἰς διάφορα μέρη τῆς Τουρκίας...».

Τὴν Θράκην γεωγραφεῖ ἐπίσης συντομώτατα. Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγ. Σοφίας λέγει ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι σταυροθόλι, τὸ καὶ νότιον ἐφεύρημα καὶ τολμηρὸν ἐστάθηκε ὁ ἀπὸ ραντος θόλος τῆς καὶ κομψῆς τῆς, τὰ ὅποια τὰ ἐμμήθησαν ὕστερα οἱ Ἴταλοι καὶ Φραντζέσκοι. Εἶναι καὶ ἄλλα τζιωματὰ μεγάλα καὶ πολυέξοδα, μὲ δὲν εἶναι παρὰ ἀντίτυπα τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἐπειδὴ εἰς ἓνα τέτοιο ἔθνος ἡ ἐπίνοια φοβᾷται νὰ φανερωθῇ, λέγει ὁ Μορβιλιέρος, καὶ ὅταν ἔχουν μὴ ἰδέα τὴν ξαπλόνοιον, τὴν τανούν, τὴν δικαιωνίζου, τὴν πολλαπλασιάζου, χωρὶς νὰ τχυσθοῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ

εὐρουν μὰ δευτέρῃ· τέτοιο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δεσποτισμοῦ, τὸ ὅποιο εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰ πνεύματα ἐπιφέρει.»

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΧΑΝΟΥΜΙΣΣΑ

Ἐδοιορικὴ ἀνάμνησις.

[Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδε προηγούμεν. φύλλον.]

Γ.

Ἀνήθλον ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ καταστράματος μετὰ τινος ὥρας ἵνα θαυμάσω τὸν Λευκάταν. Τὸ περίφημον ἀκρωτήριο εἶνε βράχος λευκὸς ὡς τὸ ὄνομά του, ὑψηλὸς καὶ ἀπόκρημος ἀπ' ἐνός, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου βαθμηδὸν ταπεινούμενος καὶ εἰς τὸ πέλαγος προβάλλων λούει ἀπὸ αἰώνων τὰ τραχέα αὐτοῦ νῦτα διὰ τῶν ἀργυρῶν ἀφρῶν τῆς θαλάσσης.

Ἄν ἄλλαι βραχώδεις ἀκταὶ καὶ σκόπελοι καὶ ὕφαλοι μείζονα τρόμον ἐμπνέωσιν, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ναυαγίων, ὧν ἐγένοντο αἰτίαι, ἀλλ' οὐδέμια ἄλλη ἄκρα ἑλληνικῆς γῆς ἀριθμεῖ τόσα θύματα ἐκ ναυαγίων τῆς ἡμέρας, ναυαγίων ὑπερτάτου καὶ ἀπονενομημένου ἔρωτος, ὅσα τὸ ἱερόν θυσιαστήριον τῆς Σαπφούς.

Ναί, ἡ Σαπφὸς τὸ ἐνεκαίνισεν, ἀλλὰ καὶ ἐκτός αὐτῆς πόσοι ἀτυχεῖς ἐρασταὶ δὲν προσήθλον ἐκεῖ ὡς εἰς προσκύνημα καὶ χαιρετίζοντες τὸν κόσμον καὶ τὴν ζωὴν ἀπὸ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, δὲν ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἄβυσσον καταπνίγοντες τὰς φλόγας τοῦ ἴδιου πάθους ἐν τῷ ὑγρῷ τάφῳ τῆς περιπαθεστερᾶς τῶν γυναικῶν!..

Ἐν τῇ θερμῇ καὶ ἡμέρῳ ταύτῃ ὥρα τῆς θερμῆς μεσημέρας, ἔρημος καὶ βαθεῖα, ἀπαυγάζων ὄλος ὑπὸ τὰς θαφειλῆς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὁ Λευκάτας ὀρθοῦται ἐκεῖ μονόλιθος ὡς γιγάντειον καὶ αἰώνιον μνημεῖον τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος. Καὶ μόνον κατὰ τρικυμιώδεις καὶ σκοτεινὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος ὁ ἀνεμος μαστιγῶν τοὺς βράχους θ' ἀφυπνίζῃ ἴσως τοὺς στεναγμούς τῶν ἀπ' αἰῶνος τεθαμμένων θυμάτων τῆς Ἀγάπης, καὶ ἡ θάλασσα σπαράσσουσα τὰ ἴδια στέρνα ἐπὶ τῶν κοπτερῶν βράχων θ' ἀντικαλῆ τοὺς τελευταίους φθόγγους τῆς θείας λύρας τῆς Σαπφούς!..

Ἐνῶ ἰστάμενος παρὰ τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου προσήλθον τὰς δίοπτρας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ἄκρας ἀναζητῶν εἰς μάτην τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀπομένοντα ἐτι ἴχνη οἰκοδομῆς, τὰ ὑποτιθέμενα ὡς εἰρήπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὀθωμανὸς βέης ἐγερθεὶς ἐκ τῆς θέσεως του μ' ἐπλησίασεν ἵνα μ' ἐρωτήσῃ τί βλέπω μετὰ τῆς προσοχῆς ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἐρήμου βράχου.

Ὅταν δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν εἰς δύο λόγους τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὸ ἀκρωτήριο κατέστη διάσημον,

ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν οἰκτερῶν καὶ ἐλεεινολογῶν:

— Αἰ, πάει καλά· ἡ Σαπφὸς αὐτῆ, πῶς τὴν εἶπες, ἦτον γυναῖκα λιγύμουαλη· πῆγε κ' ἐγκρεμίσθηκε ἀπὸ κεῖ. Μπόρεῖ δὲ καὶ νὰ ξεγλύστρησε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Μὰ οἱ ἄλλοι, οἱ ἄνδρες; χαθῆκαν οἱ ἐμμορφαις γυναῖκες ἀπ' τὸν κόσμον καὶ πῆγαιναν κ' ἔπεφταν καὶ σπούσαν τὰ κόκκαλά τους ἀπὸ κεῖ πᾶνω γιὰ χάρι μιανῆς ἀπιστής; Φτοῦ! καὶ προσθεῖς τουρκικὴν τινα βλασφημίαν ἐπανήλθεν ὀργίλως εἰς τὴν θέσιν καὶ ἐκένωσεν ἀνέτως νέον ποτήριον ρακῆς.

— Ἀμνητή, δὲ μοῦ δίνεις τὸ κῆλι νὰν τὸ ἰδῶ κ' ἐγὼ σ' ἄν ἔλαχε νὰ ξαναπεράσω ἀπὸ δ' ὠθένης!..

Τὴν αἴτησιν ταύτην μοὶ ἀπέτεινε προσηνέστατα γέρον, πιθανῶς ἀρχαῖος ναύτης, τρητῶν εὐδιάκριτα τὰ τρία συστατικὰ παντός Ἰδραίου πολιτοῦ, πλατείαν θαλασσοχρον βράκαν, ὀρθὸν φέσιον καὶ προφορὰν ὑγρὰν καὶ συρτήν. Τῶν ἔδωκα τὰς δίοπτρας ἐρωτῶν ἅμα τί ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ.

— Ἀμνητή, νὰ! τὸν κάδο ἐδῶ, τὸ Πήθημα τῆς Κερᾶς, ποῦ λένε.

Ἐξεπλάγην. Λοιπὸν ἡ παράδοσις καὶ ἐδῶ διέτηρησε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου; Δυστυχῶς ὁ Ἰδραῖος δὲν ἐγνώριζε τίποτε περισσώτερον, οὐδὲ τὸν λόγον, δι' ὃν ἀπεδίδετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Καὶ ἡ ὀθωμανὶς;..

Ἀπασχοληθεὶς ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐλησρόνησα σχεδὸν τὴν μικρὰν Κανούμισσαν, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν ἐνεθυμήθην καὶ ἐστρεψά πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα μὲ τὴν ἐλπίδα ν' ἀντικρῶσω πάλιν τὸ φωτεινὸν ζεῦγος τῶν ὀφθαλμῶν τῆς συνήτησα φεῦ! ἐντ' αὐτῶν τὴν ἐρυθρὰν θολωτὴν σκίπην τοῦ ἀλεξήλιου, ἣτις τὴν ἐκάλυπτεν ἐξ ὀλοκλήρου.

Κατῆλθον πάλιν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἀπεκοιμήθην ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου, μεθυμένος σχεδὸν καθ' ὕπνον ὑπὸ παραδοξοτάτου ὄνειρου, καθ' ὃ ἐρόβρων ἐπανειλημμένα ποτήρια ρακῆς πληρούμενα οὐχὶ ἐκ τῆς φιάλης τοῦ τουρκαλθανοῦ, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς χαριτωμένης κόρης του.

Δ.

Τὸ ἀτμόπλοιο ἠγκυροβόλει ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἰθάκης, ἐν ᾧ ἐμελλε καὶ νὰ διανυκτερεύσῃ. Ἡ ἀπ' αὐτοῦ θεα τοῦ κανονικῶς στρογγύλου λιμένος ὁμοιάζοντος μᾶλλον δεξάμενῃ κήπου, ἡ ἀποψὶς τῆς λευκῆς πόλεως καὶ τῶν χλοερῶν κλιτύων τῶν βουνῶν πέριξ, ἀποτελοῦσι σύνολον θαυμάσιον, συμμετρικόν, πλήρως ἁρμονίας, ὑπερκαλύπτει ὡς διὰ πέπλου διαφανοῦς, σκιαυγιά τις καὶ σιωπηλὴ ἀκίνησις, συνήθης μετὰ τὴν ὄραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Νομίζετε ὅτι ἡ φύσις, ὀρθῶς δι' ὅλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων κατὰ τὴν διάρκειαν

της ημέρας, απέκαμεν ήδη και κλίνει μελαγχολώσα ἐν ἀναπαύτῃ.

Ἐπανεβλῶν πρὸ μικροῦ ἐκ τοῦ περιπάτου μου ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς Ἰθάκης και ἐγευμάτισα ἐξαιρέτα μεταξύ οὐρανοῦ και πόντου, δηλαδή ἐπὶ τῆς γαφύρας τοῦ πλοίου μετὰ τοῦ πλοιάρχου και τῶν εὐαριθμῶν ἐπιβατῶν.

Αἱ ἐκ τῆς θέας τῆς πόλεως ἐντυπώσεις μου εἶνε μνηδαίμναι. Ὅλα αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐκ πρώτης ὄψεως εἶνε αἱ αὐταί. Ἄς σημειώσω τοῦτο τὸ προσὸν πρὸς τιμὴν τῆς Ἰθάκης: ὑπερέχει πολλῶν μεγαλωνύμων ἑλληνικῶν πόλεων κατὰ τὴν καθαριότητα και εὐπρέπειαν.

Ἐκαμπίζον τὸ πτερόν μου ὑπὸ τὸ λαμπρὸν φῶς πανσελήνου καθήμενος παρὰ τὴν πρύμνην. Ἐβλεπον κύκλῳ ὅλην ἐκείνην τὴν θάλασσαν ἀπόστιλθουσαν ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης ὡς νὰ ἦτο ἄργυρος ἀνανευμένως...

Ἰσχυρὸς φέγγος ὡς μελωδία εὐθυαίλου με ἀπέσπασεν ἐκ τῆς ὀρυκτολογικῆς ταύτης μελέτης. Ὁ τουρκικὸς ἀποκαμῶν, ποτισθεὶς δὲ και ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐκλίνε νυσταλέων τὴν κεφαλὴν και ἐκοιμήθη ἐπάνω του.

Ἡ μικρὰ Χανούμισσα ἀκίνητος μέχρι τοῦδε ὡς νὰ ἀπελιθώθη ἐπὶ τοῦ σκίμπος, ἀνεκινήθη αἰφνίως και ἐστρεψέ τὴν κεφαλὴν ἀνησυχούσα διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς προξενούμενον θόρυβον. Ὁρθώσασα δ' εἶτα τὸν τράχηλον μετ' ἀπεριγράπτου μεγαλείου και χάριτος προσήλωσε τὸ βλέμμα εἰς τὴν σελήνην:

Ἡ περιέργεια ἤρχιζε νὰ ἀναρριπίζηται πάλιν ἐν ἑμοί. Μόνον δύο ὀφθαλμοὺς ἐγνώρισα τόσον λαμπροῦς ὑπὸ τὸ φῶς πανσελήνου. Ποία ἦτο λοιπὸν αὐτὴ ἥτις τοὺς ἐκλεψε, τοὺς ἐπλαστογράφησε τρῶσον ἐπιτυχῶς διὰ νὰ μὲ ταράσῃ ἐν μέσῃ θαλάσῃ; Διὰ τοῦ λογισμοῦ ἀφῆρουν κατὰ μικρὸν τὰς πτυχὰς τοῦ κατηραμένου πέπλου και ἀπεκάλυπτον ἀνὰ ἓν και τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικά τοῦ προσώπου τῆς. Ὅλα ἦσαν κλεμμένα, ὅλα πλαστογραφημένα! Αἱ παρειαὶ χλωαὶ και εὐχρῶι ὡς ὠρμηὰ βοδάκινα, τὰ χεῖλη λεπτὰ και σφιγκτὰ πλήρη πείσματος και χάριστάτης εἰρωνείας, και ὡς διὰ δῆμα τῆς περικάλλους ὄψεως ἡ κόμη μελίχρους και ἐν ἀνωμαλίᾳ περιπλεγμένη, ἀκατάστατος ὡς ἡ κεφαλὴ, τὴν ὁποῖαν ἐκόσμηι...

Ὁ βέης ἐξύπνησε και ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του ταρυβόμενος ἐνα ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον. Τὸν ἐπλησίασα.

— Ἐνυστάξατε, τῷ εἶπα.

— Ναί, ἀπεκρίνατο χαμῶμενος, και ἅμα ἔχη κανεὶς αἰτία βάσανα μαζί του οὔτε νὰ κοιμηθῇ δὲν ἔμπορεῖ. Καὶ εἰδείε πρὸς τὴν κόρην του.

Ὁ ταλαίπωρος ἐνόει λοιπὸν νὰ περάσῃ τὴν νύκτα ἀγρυπνῶν πλησίον αὐτῆς; Ἄλλ' αὐτὸ ἦτο βασιανστήριον!

— Μὰ γιατί τάχα; ἐτόλμησα νὰ εἶπω, ἐνῷ

τὸ ἀτύμπλοιον ἔχει ἰδιαίτερον μέρος, γυναικωνίτην, ὅπου ἠμποροῦσε νὰ πάγῃ ἡ κόρη σας νὰ μὴ βασανίζεσθε σεῖς κ' ἐκείνη.

— Καὶ ποῦ τὸ ἤξερα ἐγὼ αὐτό; πρώτη φορά ταξειδεύω.

— Ἄμπορεῖτε και τώρα νὰ πῆτε ἐς τὸν πλοίαρχον.

— Καὶ ποῦ εἶνε τὸς ὁ καπετάνιος;

— Ἐγὼ σας πηγαίνω.

— Καλὰ, εὐχαριστῶ! Μεχμέτ, αἰ, Μεχμέτ! Ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπλησίασεν ὁ μεγαλύτερος τῶν υἱῶν του. Ὁ βέης ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τουρκιστὶ τὸν λόγον διὰ φωνῆς αὐστηρᾶς και ἀποτόμου. Ὁ δὲ παῖς απεύσας ἐκαθέσθη πλησίον τῆς ἀδελφῆς.

Ὁ πλοίαρχος, τοῦ ὁποῖου ἡ προβεβηκυῖα ἡλικία ἐνέπνευσε ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Ἄλθανόν, ἀπεδέξατο προθύμως τὴν παρακλήσιν και ἀφροῦ συνομιλήσεν ἐπὶ μικρὸν ἀλθωνιστὶ μετὰ τοῦ βέη, ὠδήγησεν αὐτοπροσώπως αὐτὸν μετὰ τῆς κόρης εἰς τὸ δωμάτιον τῶν κυριῶν. Ὁ βέης κατέλιπεν ἐκεῖ τὴν μικρὴν Χανούμισσαν, ἐκλείσε καλῶς τὴν θύραν τοῦ δωματίου, και ἀνεβλῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἐξηπλώθη και ἐκοιμήθη στρατιωτικώτατα περιτετυλιγμένος ἐντὸς τῆς δασυμάλλου κάπας αὐτοῦ.

Γ.

Τὴν ἐπιούσαν ἐπλέομεν πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀκαρνανίας. Καὶ ἄνωγος παρὰ τὴν συνήθειάν μου ἀντὶ νὰ ἀνέλθω ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐνῷ ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀνατελεῖ, ἐκαθήμην ἐτι ἐν τῇ χαμηλῇ αἰθούσῃ ἀναμένων τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μ' ἐχώριζε μόνον μία κλειστὴ θύρα.

Ὁ μικρότερος τουρκόπαις, Χαλὴλ ὀνομαζόμενος, εἶχε ταχθῆ ἤδη φύλαξ τῆς ἀδελφῆς. Αὐτὸς μόνος ἦνοιγε και ἐκλείε τὴν θύραν, ἀνήρχετο και κατήρχετο μεταβιβάζων παραγγελίας τοῦ πατρὸς ἢ ἐπιθυμίας τῆς κόρης, τίς οἶδεν! Ὁ πονηρὸς δὲ ἠνοιγε μικρὸν τὴν θύραν, ὠλισθαίνεν ὡς ὄψις και δὲν ἐλησθόμει οὔτε μίαν φοράν νὰ τὴν κλείσῃ ἀσφαλῶς. Δις ἢ τρίς ἤλθε πρὸς τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐκαθήμην, μὲ προσέβλεψε περιεργῶς ὡς νὰ ἤθελε νὰ μὲ ἐρωτήσῃ τι, εἶτα ἐτρέπη πάλιν εἰς φυγὴν. Ἐγὼ δ' ἐδίσταζον νὰ τῷ ὑποτείνω τὸν λόγον παραλόγως φοβούμενος μὴ ἀποκαλυφθῶσιν οἱ μυστικοὶ διαλογισμοὶ μου.

Ἐπὶ τέλους ὁ παῖς προσῆλθεν ἀποφασισμένος νὰ ἐμιλήσῃ:

— Δός μου ἓνα τσιγάρο! εἶπε προπατωῶς.

Ἐμειδίασα ἀκουσίως.

— Τσιγάρο ἐσύ; και πίνεις καπνὸ ἀπὸ τόρα;

— Ναῖσκε, ἀπήντησεν αὐθαδῶς και ἔλαβεν αὐτοβούλως ἓν σιγάρον ἐκ τῆς ἀνοικτῆς σιγαρο-

θήκης μου χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν. Τὸ ἤναψε και ἤρχισε νὰ καπνίζῃ τὸ δεκαετὲς παιδάριον ὡς πεπειραμένος καπνιστῆς. Ἐνῷ δ' ἐσκεπτόμην πῶς νὰ συνδέσω μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, ἐχάθη ἀπ' ἐμπρός μου.

Μετὰ μικρὸν κατῆλθε πάλιν ἐκ τοῦ καταστρώματος και εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀδελφῆς του. Δὲν ἤργησεν νὰ ἐξέλθῃ και νὰ διευθυνθῇ πρὸς ἐμέ:

— Θέλει κ' ἡ Ντούτσα τσιγάρο! και ἠτομάζετο πάλιν νὰ ἀρπάσῃ ἐκ τῆς σιγαροθήκης, ἀλλ' ἐγὼ προλαβὼν ἐκλείσα και ἐθηκα αὐτὴν εἰς τὸ θυλάκιόν μου. Ἐξησφάλιζον οὕτω συνομιλίαν μετ' αὐτοῦ:

— Νὰ σοῦ πῶ, δὲν τάχωμε μαζί τὰ τσιγάρα. Ποιὰ εἶνε πάλι αὐτὴ ἡ Ντούτσα ποῦ θέλει νὰ καπνίσῃ;

— Ἡ ἀδερφή μου ἐκεῖ μέσα.

— Ἀδελφὴ σου; Φεῦτη, ἔχεις ἀδελφὴ ἐσύ, ἢ τὸ λές γὰ νὰ πάρῃς τὸ τσιγάρο;

— Δὲν λέω ψέμματα! ἀπήντησεν ὀργιζόμενος ὡς κυνάριον.

— Και εἶνε νέα ἡ γρηὰ ἡ ἀδελφὴ σου;

— Κορίτσι... τὴν πᾶμε ἐς τὴν Πολι νὰ τὴν παντρέψωμε.

— Καλὰ λοιπὸν, δὲς τῆς τσιγάρα ἀφοῦ θέλει νὰ καπνίσῃ.

Τῷ ἔδωκα πέντ' ἐξ σιγάρα και ἔσπευσε νὰ τὰ μεταβιβάσῃ. Ἐπανεβλῶν κρατῶν ἐν ἀνὰ χεῖρας:

— Μοῦ εἶπε νὰ τῆς τανάψῃς. Ἐξεπλήρωσα εὐχαριστῶς τὴν νέαν αἴτησιν τῆς Ὀθωμανίδος, γελῶν κατ' ἐμαυτὸν διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα εἰς τὸ ὁποῖον μὲ ἀναβίβαζεν. Ἄλλ' ἡ ἐκπληξίς μου ἐκορυφώθη ὅταν ὁ μικρὸς Χαλὴλ προσῆλθε και τρίτον κρατῶν μικρὰν πίπαν ἐξ ἠλέκτρου κομψῶς ἐξειργασμένην:

— Μοῦ τῶδωκε ἡ Ντούτσα νὰ σ' ἐδώσω.

— Ἐμμένα!

— Ναί σ' ἐχαρίζε, λέει.

Ἐξετίμησα τὴν ὀθωμανικὴν μεγαλοδωρίαν. Εἰς ἀπόδοσιν ὀλίγων σιγάρων ἐλάμβανα χάρις αὐτῇ τόσον εὐμορφον χάρισμα, ὅπερ καθίστων ἐτι πολυτιμότερον αἱ περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀπέκτων αὐτό. Ἀλλὰ συγχρόνως ἀνελογίζομην εἰς ὁποῖον κίνδυνον μ' ἐξέθετεν ἡ ἀποδοχὴ του. Ἄν ὁ μικρὸς πειρασμὸς τὸ ἔλεγεν εἰς τὸν πατέρα του; Ἡθέλησα νὰ τὸν δοκιμάσω:

— Ποιὸν ἀγαπᾷς περισσότερο, τὸν πατέρα σου ἢ τὴν μητέρα σου;

— Δὲν ἔχω μητέρα.

— Τὸν πατέρα σου ἢ τὴν Ντούτσα;

— Ὁ πατέρας μου εἶνε κακός, μὲ δέρνει ἡ Ντούτσα εἶνε καλὴ, μὲ φιλεῖ.

Ἡ ἀπάντησις αὐτῆ μὲ καθυστάσεν ἐν μέρει. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους θὰ ἐχωρίζομεθα χωρὶς νὰ ἴδω τὴν μορφήν τῆς μικρῆς Ὀθωμανίδος, μετ' ἧς συνεδεόμην ἤδη διὰ πραγματικῆς ἀναμνήσεως;

Ἀφοῦ ἡ Τύχη μ' ἐγκατέλειπεν, ἤλθεν εἰς βοήθειάν μου ἄλλη τις, γυνὴ και αὐτὴ — δὲν τὴν μαντεύετε — ἡ Γεωγραφία. Καὶ ἴδου πῶς:

Συνήθως ὅταν ταξειδεύω φέρω ἐν τῷ ὀδοιπορικῷ μου σάκκῳ μικρὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ χάρτης μου αὐτὸς ἐκείτο ἐπὶ τῆς τραπέζης δεδιπλωμένος. Ἡ παιδικὴ περιέργεια ἔκαμε τὸν Χαλὴλ νὰ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα: ὅταν δὲ τὸν ἐξεδίπλωσεν, ὅταν εἶδε τὰ ἀκαταλήπτους γραμμάς και τὰ ποικίλα αὐτοῦ χρώματα θάμβος χαρῆς ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Δικὴ σου εἶνε αὐτὴ ἡ ζωγραφία; ἠρώτησεν ἐκπληκτόμενος διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐτυχίας μου ἐπὶ τῇ ἰδιοκτησίᾳ.

— Ναί, δική μου!

— Νὰ τὴν εἶχα ἐγώ...

— Σοῦ τὴν χαρίζω.

Τότε ἡ ὄψις του ἔλαβε τοιαύτην χροιάν ὡς νὰ ἐξωγραφῆθησεν ἐπ' αὐτῆς ὅλα τὰ χρώματα τοῦ χάρτου. Δὲν εἶπεν οὔτε εὐχαριστῶ ἤρπασε τὸν χάρτην και ἔσπευσε πρὸς τὴν ἀδελφὴν. Ἐκ τῆς βίας δ' αὐτοῦ εἰσερχόμενος ἀφήκεν ὀρθάνοικτον τὴν θύραν. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτῆς ἐξωγραφῆθη τότε εἰκὼν ἀπαράμιλλος. Ἡ μικρὰ Χανούμισσα ἐκαθήητο νωχελῶς ἐξηπλωμένη ἐπὶ ἀνακλιντροῦ. Εἶχεν ἀφαιρέσῃ τὸν πέπλον ἀπὸ τῆς μορφῆς και ἀσκαπῆς οὕτως ἠκτινοβόλει κάλλος ὅλη και ἀμυή. Αἰ, πόσον μὰς πλανᾷ ἡ φαντασία και μάλιστα ὅταν ἀδελφούται μετὰ τῆς ἀγάπης! Ἡ μορφή ἐκείνη, ἡ ἐπλάττον ἀντίγραφον ἄλλης περικάλλους μορφῆς, ἦτο πρωτότυπον ὠραῖον και ὅλως διάφορον. Δὲν ἦτο μελίχρους ἡ κόμη και ἄτακτος, ἀλλὰ μέλαινα και στυλπνὴ ὡς ἐκ μαύρης μετᾶξης και κατέπιπτε πλουσία περὶ τὴν μορφήν και τὸν τράχηλον, δὲν εἶχε παρειὰς ὡς βοδάκινα, ἀλλ' ἦσαν βεβαρμέναι εἰς τὸ γλυκύτερον μελαγχρινὸν χρῶμα τῆς Ἀνατολῆς, και τὰ χεῖλη τῆς δὲν ἦσαν λεπτὰ και συνεσιγμένα, ἀλλὰ μᾶλλον παχέα και ἐλαφρῶς προέχοντα: και αὐτοὶ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ περικυκλούμενοι ὑπὸ τόσῃ διαφόρῳ χαρακτηριστικῶν δὲν ὠμοίαζον πλέον πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους...

Ἀνέμενον αὐγὴν και εἶχον ἀπέναντί μου ἐσπέραν, ἀνέμενον φῶς και ἔβλεπον σκιάν, προσεδόκων τὴν Χάριν και ἠτένιζον τὴν Ἡδυπάθειαν. Διπλοῦν αἰσθημα ὀλίφως ἅμα και χαρῆς μὲ κατελάμβανεν. Ἐλυπούμην διότι διεψεύσθησεν αἱ προσδοκίαι μου και ἡ φαντασία μου ἀπέμενε οὕτω χρεωκοπημένη, ἔχαιρον δ' ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ προσφιλεῖς μορφή τῶν ὀνείρων μου ἐξησφάλιζετο εἰς τὴν τελείαν κατοχὴν ἐκείνης μόνης, εἰς ἡν ἀνῆκε, και ἐμμερόμην ἐμαυτὸν διότι ἐτόλμησα νὰ πιστεύσω ἐπὶ τινὰ καιρὸν ὅτι ἡ φύσις ἐκδίδει ἀντιτυπα τῶν τελείων και μοναδικῶν αὐτῆς πλασμάτων.

Και ἡ θύρα ἐκλείσθη και ἡ εἰκὼν ἐσβέσθη...

Ὡς νὰ ἦτο δὲ πεπρωμένον τίποτε νὰ μὴ με συνδέσῃ πρὸς τὴν περικαλλῆ Ὀθωμανίδα, ἣτις ἐτάραξεν ἐπὶ μικρὸν τὴν ἡσυχίαν τοῦ ταξειδίου μου, καὶ αὐτὸ τὸ χάριν δῶρον τῆς, ἐνῶ ἀπεβιβάζομαι εἰς Πειραιᾶ, ὠλισθήσεν ἐκ τοῦ θυλακίου μου καὶ ἔπεπεν εἰς τὴν θάλασσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ

ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΟΡΓΗΣ

ἠγήγημα

Συνέχεια τοῦ προηγούμενου φύλλον.

Ὁ εἰσαγγελεύς ἐζήτησε τὰς ἀπαιτούμενας ἐξηγήσεις. Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Σαμπιῶν ἦσαν πλούσιοι κτηματῆς, ἡ δὲ Λεονώρα μονογενὴς αὐτῶν θυγάτηρ. Εἶχον σχετισθῆ μετὰ τοῦ Γουσταύου Ἐσκουδιέ ἐν τῇ ἐξοχῇ εἰς τὴν οἰκίαν ἀξιότιμων φίλων. Καὶ ὁ Γουσταύος κατήγετο ἐκ καλλῆς οἰκογενείας, ἣτις εἶχε μὲν περιοριστὴν ἀλλ' ἀπόλυτον αὐτὴν. Οὐδὲν δυσάρεστον ἐγνώριζον περὶ αὐτοῦ ἢ μόνον ὅτι ἐστερεῖτο χρημάτων καὶ θέσεως. Δὲν ἐθεώρησαν καλὸν νὰ ἐνθαρρύνωσι τὰς πρὸς τὴν δεσποινίδα Σαμπιῶν φιλοφρονήσεις αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ νεανίς ἠράσθη ἰμμανῶς τοῦ ὠραίου ἐκείνου νέου. Οἱ γονεῖς εἶχον ἀρνηθῆ νὰ συγκαταθεσῶσι εἰς τὸν γάμον, ἀλλ' ἡ νέα ἐδήλωσεν ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐλάμβανεν ἄλλον σύζυγον. Ἐπέμμενον ἐκατέρωθεν, ἄταν δὲ ἡ δεσποινὴς Σαμπιῶν, κατὰ τὴν ἐνηλικιότητα αὐτῆς, ἠθέλησε νὰ πράξῃ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐγνωστοποίησε μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς τὴν ἀπόφασίν τῆς. Δυστυχῶς ἡ Λεονώρα, γενομένη ἐνήλιξ, ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως περιουσίαν κληροδοτηθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς θείας τῆς, ἡ δὲ νέος ἐγνώριζε βεβαίως τούτο. Ὁ γάμος ἐγένετο, παρὰ τὴν βρῆτὴν ἀρνήσιν τῶν γονέων, ἔκτοτε δὲ πᾶσα μεταξὺ αὐτῶν σχέσις διεκόπη.

Ἐγνώριζον ἐκ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν παιδικῶν φίλων τῆς Λεονώρας, ὁτινες ἐξηκολοῦθον βλέποντες αὐτὴν, ὅτι ἡ οἰκογενειακὸς βίος ἦτο ταραχώδης, καὶ ὅτι συνέβαινον συχνὰ σιγητὰ δυσάρεστοι μεταξὺ τῶν δύο συζύγων. Ἡ αἰσιπότης τοῦ κυρίου Ἐσκουδιέ ἐπέτρεπε νὰ ὑποθέσῃ τις τὰ πάντα· διότι δὲν εἶχε κανὲν συμφέρον νὰ παρασιωπᾷ τὰ ἐλαττώματα τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἂν εἶχε τοιαῦτα, ἢ ν' ἀποκρύψῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπουσίας αὐτῆς, ἂν τοὺς ἐγνώριζεν. Ἀναμφιβόλως, δὲν ἠδύνατο τις νὰ προσάψῃ δολοφονίαν εἰς ἄνθρωπον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπεμάκρυνον τοιαύτην ὑπόνοιαν ἢ ἀνατροπὴν καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ θέσις. Πιθκὸν ὅμως ἡ κρυφίονος οὗτος ἄνθρωπος νὰ παρεφέρθη ἐκ στιγμιαίας ὀργῆς, τοῦ δὲ κακουργήματος διαπραχθέντος νὰ ἐφήρμοσεν δια τὰ

μέσα πνεύματος καλλιεργημένου ὅπως ἐξαλείψῃ τὰ ἴχνη του.

Ὁ εἰσαγγελεύς ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀνὴρ, οἷος ὁ κ. Ἐσκουδιέ, διέπραξεν ἐγκλημα τόσον φοβερόν. Ἐγνώριζεν ἄλλως, πόσον δύσκολος εἶνε ἡ ἐξαφάνισις ἐνὸς πτώματος. Ἄν ὁ σύζυγος ἐπανήρχετο ἐκ ταξειδίου ἀνευ τῆς γυναίκος του, ἢ ἠδύνατο τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι τὴν εἶχε βίβει εἰς κρημνόν, τὴν ἐπνίξεν ἐντὸς ποταμοῦ ἢ ἐστραγγάλισεν αὐτὴν ἐντὸς δάσους. Ἄλλ' εἶχεν ἐξέλθει τῆς οἰκίας αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν καὶ ἐπανῆλθε τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Βεβαίως κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν δὲν ἠδύνατο νὰ εἴρῃ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κακουργήματος. Μόνον ἦτο νόμιμον ν' ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν αἰτίων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς οὕτως ὁ ἀπέδιδε τὴν ἐξαφάνισιν τῆς κυρίας.

Ὁ Γουσταύος Ἐσκουδιέ προσεκλήθη τὴν ἐπιούσαν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ εἰσαγγελεύς δι' ὑπόθεσιν ἀφοριστῶσαν αὐτόν. Ὁ εἰσαγγελεύς, βλέπων αὐτὸν εἰσερχόμενον, ἐξεπλάγη ἐκ τῆς ἐκφράσεως ἰσχυρᾶς θελήσεως, τῆς ἀπεικονιζομένης ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἀνεγίνωσκε τις ψυχρὰν ἀποφασιστικότητα καὶ μεγάλην ἀταραξίαν. Ὁ Γουσταύος Ἐσκουδιέ ἐκάθισεν χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν εἰσαγγελεύα. Οἱ δύο ἄνδρες παρατήρουν ἀλλήλους πρὶν ἢ συγκρουεσθῶσι. Ὁ εἰσαγγελεύς περιέμεινε πρὸς στιγμὴν, ἐλπίζων, ὅτι ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ ἢ προέδιδεν ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ λόγων οἰονδήποτε αἰσθημα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ αἰσιπότη παρατείνετο, ἠναγκάσθη ν' ἀρχίσῃ ὁ ἴδιος τὴν συνδιάλεξιν.

— Σὺς προσέκαλεσα, κύριε, διὰ νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἐξαφάνισεως τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Σὺς προειδοποιῶ ὅτι ἐπελήφθην τῆς ὑποθέσεως κατ' ἀίτησιν τῆς οἰκογενείας τῆς συζύγου σας, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν ἔβλη τῆσθε ἀπέναντί μου τὴν ἠτάσιν, τὴν ὁποῖαν ἐτηρήσατε ὅτε ἐπισκέφθη ὑμεῖς ὁ ὑπαστυνόμος. Λί περιστάσεις αἱ συνοδεύσασαι τὴν ἐξαφάνισιν ταύτην εἶνε ἀρκούντως σοβαραὶ, ἢ δὲ δικαιοσύνη καθῆκον αὐτῆς ἐθεώρησε νὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις.

— Ὡς εἶπω καὶ πρὸς ὑμεῖς, κύριε εἰσαγγελεύ, ὅτι ἡδὴ ἀπήντησα πρὸς τοὺς ἐρωτήσαντάς με περὶ τούτου ἄγνωστος εὐρίσκειται ἡ κυρία Ἐσκουδιέ.

— Κατὰ ποῖας περιστάσεις ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας σας;

— Τοῦτο δὲν ἀφορᾷ ὑμεῖς.

— Πῶς, κύριε! ἀνεκράξεν ὁ εἰσαγγελεύς ὀρυθηδῆς. Λησμονεῖτε ὅτι ὁμιλεῖτε πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς δικαιοσύνης; εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σὺς κάμω νὰ τὸ ἐνθυμηθῆτε.

— Ἀγνοῶ ἐπὶ τίνι τίτλῳ τολμάτε νὰ μ' ἐρωτᾶτε περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου συμβαινόντων, καὶ εὐρίσκω τὴν περιέργειάν σας ὅλως ἀδιάκριτον.

— Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀδιακρισία εἰς τὴν ἐξάσκησιν νομίμου ἐντολῆς. Σὺς προσκαλῶ νὰ μοὶ ἀπαντήσητε, καὶ ν' ἀπαντήσητε εὐπρεπῶς.

— Δότε μοι σεῖς τὸ παράδειγμα μὴ ἀναμιγνύμενος εἰς τὰς ὑποθέσεις μου χωρὶς νὰ παρακληθῆτε πρὸς τοῦτο.

— Εἶμαι ἠναγκασμένος ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰς ὑποθέσεις σας, ἐπανελάθεν ὁ εἰσαγγελεύς, ὅστις ἤρχιζεν ἀνυπομονῶν πρὶν ἢ ἀπαγγεῖλω κατ' ὑμῶν κατηγορίαν, ἐπεθύμησα νὰ συνδιαλεχθῶ μετ' ὑμῶν, ἐλπίζων ὅτι αἱ ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἐκούσιως θὰ μοὶ ἐχορηγήτε, ἤθελον μὲ φέρει εἰς θέσιν νὰ καταπραῦνω τὰς ἀγωνίας οἰκογενείας δικαίως ἀνησυχούσης· ἀλλ' αἱ ἀπαντήσεις ὑμῶν δικαιολογοῦσιν ὅλας τὰς ὑποθέσεις.

— Περὶ τίνων ὑποθέσεων θέλετε νὰ ὁμιλήσητε; ἠρώτησεν ὁ Γουσταύος Ἐσκουδιέ.

— Ἐφρονέουσα τὴν σύζυγόν σας.

— Κύριε, εἰσθε αὐθάδης.

— Προσεξάτε, κύριε! ὑβρίζετε ἕνα εἰσαγγελεύα.

— Σὺς πρώτος μὲ ὑβρίσατε διακυπώσαντες κατ' ἐμοῦ ὑπαινιγμόν, μὴ ἐπιτροπέμενον μεταξὺ ἀνθρώπων εὐ ἡγμένον. Ὑποδείξατέ μοι δύο τῶν φίλων σας ἵνα κανονίσωσι τὴν διαφορὰν μετὰ δύο ἰδικῶν μου.

— Μὲ προκαλεῖτε! Καλὰ. Εἰμπορεῖτε ν' ἀποσυρθῆτε. Θὰ κατορθώσω νὰ σὰς ἀναγκάσω ν' ἀπαντήσητε.

— Δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ μὲ ἀνησυχῆσητε ἂν δὲν εἶχατε ἄλλο τι νὰ μοὶ εἴπητε.

Οἱ δύο ἄνδρες ἀπεχωρίσθησαν ψυχρῶς.

Ὁ εἰσαγγελεύς εἶχεν ἀγανακτήσει. Ἦτο ἐξοικειωμένος νὰ ὁμιλῇ πρὸς ἀνθρώπους ταπεινοὺς, προσκαλοῦντας νὰ μὴ δυσαρεστῶσιν αὐτόν, καὶ δεικνύοντας αὐτῷ εὐλαθεῖ ὑποταγήν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ τὸν δυσχυρισμόν τοῦ Γουσταύου Ἐσκουδιέ, τοῦ νὰ προσενηχθῇ αὐτῷ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Μικροῦ δεῖν νὰ διατάξῃ ἀμέσως τὴν σύλληψίν του, ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ἐξυβρίσεως δικαστοῦ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐφοβήθη μὴ περιπλακῇ εἰς ὑπόθεσιν δυσάρεστον, διεξάγων δίκην ἐπὶ ζητήματος καθαρῶς προσωπικοῦ. Εἶνε πάντοτε δυσάρεστον νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κακῶς προσηνήχθησαν πρὸς αὐτόν.

Εἶχεν ἄλλως ἕτερον μέσον, πάντη κανονικόν, ἵνα δώσῃ πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του νὰ ἐνοήσῃ, ὅτι δὲν ἐμπαιξίει τις οὕτω τὴν δικαιοσύνην τοῦτο ἦτο ἡ τακτικὴ ἐπιδίωξις τῆς κατηγορίας. Αὐθήμερον διεβίβασε τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν ἀνακριτὴν μετὰ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, τὴν δ' ἐπιούσαν

ὁ ὑπαστυνόμος, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο κλητῆρων, παρουσιάζετο παρὰ τῷ κ. Ἐσκουδιέ κομίζων ἐντάλμα σύλληψεως. Ὁ κατηγορούμενος οὐδεμίαν προέβαλεν ἀντίστασιν ἢ παρατήρησιν. Ὡδήγηθη, συνιδὸν τῷ νόμῳ, ἐντὸς τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, παρὰ τῷ ἀνακριτῇ, ὅστις ἔκαμε τὴν πρώτην ἀνάκρισιν.

Ὁ κατηγορούμενος Ἐσκουδιέ, ἐρωτηθεὶς ἂν ἤθελε ν' ἀπαντήσῃ, ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ ἐντάλμα τῆς σύλληψεως ἐτροποποίησε τὴν θέσιν αὐτοῦ· μέχρι τοῦδε ἦτο πολίτης ἐνεργῶν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ· ἐφρονεῖ ὅτι δὲν ὀφείλε ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ τῷ ἀπευθύνωσι, καὶ προσηνήχθη πρὸς τοὺς ἐπισκεφθέντας αὐτόν, πρὸς τὸν ὑπαστυνόμον καὶ τὸν εἰσαγγελεύα, ὡς πρὸς ὀχληροὺς ἀνευ ἐντολῆς. Ἦδη διατέλει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ δὲν εἶχε πλέον λόγους ἵνα μὴ συντελέσῃ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς· ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀπέναντι τοῦ ἀνακριτοῦ οὐχὶ ὡς ἄνθρωπον ἐνώπιον ἀνθρώπου, ἀλλ' ὡς ὑπόδικον ἐνώπιον ἀντιπροσώπου τοῦ νόμου, καὶ ἦτο διατεθειμένος ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀπαιτούμενας αὐτῷ ἐρωτήσεις, ἐφ' ὅσον αὐταὶ θὰ ἐσχετίζοντο πρὸς τὴν κατηγορίαν.

Ἀνέφερον ἐπομένως τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτοῦ, τὴν ἡλικίαν, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν διαμονὴν καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του· διεβεβαίωσε τὸν ἐρωτήσαντα αὐτόν ἀνακριτὴν ὅτι ἐγνώριζε ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ὅτι οὐδέποτε πρότερον κατεδικάσθη, ὅτι εἶχεν ἐκπληρώσει τὰς ὑποχρεώσεις τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι δὲν εἶχε δικαστικὰ προηγουμένα. Ἄλλ' ὅταν ὁ ἀνακριτὴς ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, περιωρίσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Ὁχι.

— Ποῦ εὐρίσκειται;

— Ἀγνοῶ.

— Πότε ἀνεχώρησε;

— Τὴν τρίτην, 14 τοῦ μηνός, μεταξὺ τῆς ἐβδόμης ὥρας καὶ τῆς ἐβδόμης καὶ ἡμισείας.

— Ποῖαι περιστάσεις προσέκαλεσαν τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς;

— Εἰς οὐδένα ὀφείλω νὰ δώσω λόγον τούτου.

Ὁ ἀνακριτὴς τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ συστηματικὴ αὕτη ἀρνήσις εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ μεγάλως ἐπεβάρυνε τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἀπετέλει μάλιστα τὴν μόνην κατ' αὐτοῦ ἐνδειξιν.

Ἀπήντησε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ καταδιώξωσιν αὐτόν δικαστικῶς, διότι ἡ σύζυγός του ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας του, τοῦτο δ' ἦτο τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὑποῖον ὠμολογεῖ.

— Μὲ κατηγορεῖτε ὅτι ἐφόνευσα τὴν σύζυγόν μου, εἶπεν. Ἐγὼ τὸ ἀρνοῦμαι. Εἰς ὑμεῖς ἀπόκειται νὰ τὸ ἀποδείξητε. Δεῖξατέ μοι τὸ πτώμα. Δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω ὅτι δὲν ἐφόνευσα

την σύζυγόν μου· αποδείξετέ μοι σεις· ότι την έφόνευσα.

—'Αλλά ποίους λόγους έχετε ν' αποποιήσθε διασαφήσει, αι όποιοι θά έσώζον ύμεις εκ τρομεράς κατηγορίας; "Αν πρόκειται περί γεγονότων φύσεως έπισφαλούς ενδιαιφερόντων την τιμήν του όνόματός σας, όφείλετε να έχητε άρκούσαν έμπιστοσύνην εις την δικαιοσύνην της πατρίδος σας, ότι δεν θά κοινοποιηθώσι. Περί τούτου πώς έγγραφώνται τό καθήκον και ή άτομική τιμή του δικαστού. "Αν δεν άπαντήσετε, τούτο σημαίνει ότι έχετε τι να κρύψετε. "Αλλά συμφέρον έχετε να ήμιλήσητε, διότι ο,τι έχετε να κρύψετε ουδέποτε είνε τόσω σοβαρόν όσω εκείνο, δια τό όποιον κατηγορείσθε.

—Είς ουδέμιαν έρώτησιν θ' άπαντήσω μη συνδεομένη καταπειθείας μετά του πράγματος διά τό όποιον κατηγορούμαι. Προβάλετε αποδείξεις και θά συζητήσω την άξίαν αύτων. Η εξαφάνισις της γυναίκας μου δεν είνε αποδείξις ότι την έφόνευσα.

Ο άνακριτής συνεπιεί της άνακρίσεως ταύτης εξέδωκε κατά του κ. Έσκουδιέ ένταλμα φυλακίσεως, και ήρχισεν ή άνάκρισις.

B.

Η παραχή της συνοικίας κατηνάσθη εύθύς ως έπληροφόρηθη την σύλληψιν του Έσκουδιέ· ήδη ότε εύρίσκετο εις την έξουσίαν της δικαιοσύνης, δεν άμφέβαλλον ότι ή σκοτεινή αύτη ύπόθεσις θά διηκρινίζετο. "Αλλ' αι έφημερίδες έρρίφθησαν άπλήστως επί ζητήματος, επελθόντος εν καιρώ όπως παράσχη ύλην εις αύτάς, καθ' ήν στιγμην ή πολιτική έσχόλαζεν. "Ηνοίξαν δι' ίδιον αύτων λογαριασμόν άκριτολόγον άνάκρισιν, και ήρεύνησαν άσυνειδήτως τον κρυφώτερον βίον όλης της οικογενείας Σαμπιάν και Έσκουδιέ. Υπηνίχθησαν ότι ή Σαμπιάν του κ. Σαμπιάν έσχηματίσθη εκ προμηθειών του στρατού, ως εκ του όποιου ήτο ύπόπτου προελεύσεως, και άνεκάλυψαν ότι εις θεός του Ρουσταίου απέθανεν έντός φρενοκομείου. Η άνάκρισις ουδαμώς ήσχολείτο περί των ματαίων τούτων σχολίων, καθά βασιζομένη επί γεγονότων ώρισμένων και θετικών.

Ο άνακριτής προσεκάλεσεν εν πρώτοις ως μάρτυρας τους ύπηρέτας, οτινες κατέθεσαν ότι έγνώριζον. Πάρευρέθησαν εις ξριδας άρκούντας ζωηράς, ατινες εν γένει προήρχοντο εκ ζηλοτυπίας της κυρίας ή εκ του έρεθισμού του κυρίου κατά των γονέων της κυρίας· άλλ' ή διαφωνία εξέδηλοτο μόνον διά φωνών. Περί των διατρεζάντων την 14 ουδέν έγνώριζον, εκτός μόνον ότι είχαν άναχωρήσει κατά την εβδόμην ώραν, άφήσαντες εις την οικίαν τον κύριον και την κυρίαν Έσκουδιέ έτοιμούς να εξέλιθωσιν· ότι δεν εύ-

ρον αυτούς όταν επέστρεψαν, και ότι ο κύριος έπανήλθε μόνος κατά την τρίτην ώραν μετά τό μεσονύκτιον. "Εν τούτοις αι καταθέσεις αύται εν τώ συνόλω αύτων ύπέρξαν δυσμενείς· είτε διότι οι ύπηρέται δεν ήγάπων τον κύριόν των, είτε εκ φιλαυτίας όπως ίδίωσι διεξαγομένην καλώς κατηγορίαν, της όποίας είχαν παρίσχει τά πρώτα στοιχεία, εξέφραζον την ήθικην πεποιθήσιν ότι βεβαίως θά συνέβη άποτρόπαιόν τι.

Έκ των γειτόνων ουδείς παρετήρησεν αν ο κύριος και ή κυρία Έσκουδιέ εξέλιθον ή όχι την έσπέραν εκείνην, και αν εξέλιθον βιου ή χωριστά. Η δυσκολία προς διευκρίνησιν του πρώτου τούτου σημείου ήρέθισε την όξυδέρκειαν του άνακριτού. Ο Έσκουδιέ, κατά τους όλίγους λόγους ους συγκατένευσε να είπη, έδήλωσεν ότι ή σύζυγός του άνεχώρησε μεταξύ της εβδόμης ώρας και της εβδόμης και ήμισείας. "Αλλ' άφού τό έλεγε θά ήτο ψευδές. Τιοούτος άνθρωπος ουδέν βεββαίως θά έλεγεν εξ άπροσεξίας, έδώκε δε την ένδειξιν ταύτην δια να άποπλαγήσχη την άνάκρισιν. Έκ τούτου εξέηγετο ότι ή κυρία Έσκουδιέ έφρονέθη εν τη οικία, ίσως άνευ προμελέτης, εν στιγμην ήργής. Μεταξύ δε της εβδόμης ώρας και του μεσονυκτίου, ώρας καθ' ήν είχαν επανέλθει οι ύπηρέται, ο φονεύς είχε πέντε ώρας όπως εξαλείψη τά ίχνη του κακούργηματος.

Δέν ήτο πιστευτόν ότι μετέφερε τό πτώμα εκτός· δεν θά ήδύνατο να τό φέρη επί των ώμων αύτου δια μέσου των υδάτων των Παρισίων· θ' άπρητείτο προς τούτο όχημα, άλλά και πάλιν ήτο άδύνατον να εισαγάγη τό πτώμα έντός του όχηματος και να τό εξαγάγη αύτου άνευ της συνοχογής του άμαξηλάτου. "Αλλά δεν είχε καιρόν να προπαρασκευάσχη την συνοχογην ταύτην, άφού ήγνόει πρό μιας ώρας ότι την έσπέραν εκείνην θά εξέλχοντο όλοι οι ύπηρέται. Καίτοι δε ήτο άπαραδέκτον ότι ο άμαξηλάτης θά μετέφερον εν πτώμα χωρίς να παρατηρήσει τίποτε, εξέήτασαν αν κανέν όχημα είχε παραλάβει κατ' εκείνην την έσπέραν φορτίον τι πρό της θύρας ή εκ των πέριξ, άλλ' ή εξέτασις αύτη ύπέρξε ματαία.

Τά πάντα λοιπόν παρείχον τό ένδόξιμον ότι τό πτώμα εκρύβη έντός της οικίας. "Αφ' ετέρου περιπτώσις τις έφαινέτο ύποδεικνύουσα την προμελέτην· ή θαλαμηπόλος είχε ζητήσει την άδειαν να εξέλιθη μόνον μετά της μαγειρίσεως· ο Έσκουδιέ, όστις δεν ήγάπα τους ύπηρέτας, επέτρεψεν αυθόρμητως να εξέλιθη και ο θαλαμηπόλος. "Αρα ήθέλησε να εύρη ούτως εύκαιρίαν ύνα μείνη μόνος μετά της σύζυγου αύτου.

Ήρεύνησαν ουχι μόνον όλας τάς γωνίας και όλα τά έρμάρια, από την ύπογειών μέχρι του ύπερφου, άλλά και τους πίθους και τάς δέσμας· εξέήτασαν τους τοίχους, έσκαψαν την γην, εξέ-

βαλον τάς σανίδας και τάς βαθμίδας των κλιμάκων, άλλ' ουδέν εύρον.

Ηναγκάσθησαν να επανέλθωσιν εις την πρώτην ύπόθεσιν, ήτοι ότι ο Έσκουδιέ, παραλαβών την σύζυγόν του, είχε σύρει αύτην εις μέρος άπόκρυτον, όπου ήμέραν τινά θά επανεύρισκον τό πτώμα εν καταστάσει προχωρημένης άποσυνθέσεως, μη επέτρεπούσης πλέον την άπόδειξιν της ταυτότητος αύτου. Θά ήτο πτώμα άγνωστον προσθετόν εις τον κατάλογον εκείνων, τά όποια καθ' εκάστην εύρίσκουσιν οι καθαρίζοντες τον Σηκουάνα ή οι μεταβαίνοντες να προγευματίσωσιν εις τά δάση. Πιθανόν ο Έσκουδιέ να μη διεπραξε τό κακούργημα εν Παρισίαις, καθό κάλλιστα γνωρίζωσιν πόσον δύσκολον είνε ν' αποκρύψη τις επί πολύ τά ίχνη φόνου εις μέρος, τό όποιον συνεχώς διαυλακίζουσι καθ' όλας τάς διευθύνσεις· οι διαβάται, έπιτηρείται δε υπό άστυνομίας, της όποίας ο αριθμός άποτελεί δλοκληρον στρατόν. Είχε μάλιστα καιρόν να οδηγήσχη την σύζυγόν του πολύ μακράν· επί τη ύπόθεσει ότι εισήλθεν εις ένα των σιδηροδρόμων, οτινες άπομακρύνονται των Παρισίων, κατά την όγδόην ώραν, ήδύνατο εν διαστήματι δύο ώρων να την ήδηγήσχη εις άπόστασιν τριάκοντα λευγών, είχε δ' ενώπιον αύτου δύο ώρας δια να εκτελέσχη τό κακούργον αύτου σχέδιον, άναχωρήσχη τό μεσονύκτιον και επανέλθη οικιαδε κατά την τρίτην ώραν της πρωίας. "Επρεπε λοιπόν να ζητήσωσι τό πτώμα έντός ακτίνος τριάκοντα λευγών περί τους Παρισίους, όπερ ήτο άδύνατον.

Οι γονείς της Λεονώρας έβάσαιαν την κατάθεσιν αύτων ίδίως επί των λόγων, εις τους όποιους ήδύνατο ν' αποδώσωσι τό κακούργημα. Δέν ήτο δυνατόν πλέον να τό εξηγήσωσι δια αιδιόδιου όργής, άφού εν τη περιπτώσει ταύτη ο φόνος θά διαπράττετο εν τη οικία και θά κατέλιπεν ίχνη. Η ύπόθεσις ταξειδίου συνεπήγετο άπόφασιν επί πολύ ώριμασθεισαν και ψυχρώς εκτελεσθεισαν· ήδύνατο να πιστεύσωσι τότε ότι ή φιλοσχηματία δεν ύπάρξε ξένα προς τό δράμα· πιθανόν ο Έσκουδιέ, άφού συνήψε γάμον έπιωφελέστατον υπό τό πρόσχημα γάμου εξ έρωτος, να ήθέλησε ν' απαλλαγή της γυναίκας και να κρατήσχη τά χρήματα. Τούτο τώ ήτο τόσω μάλλον εύκολον, καθ' όσον ήλι ή περιουσία της Λεονώρας συνέκειτο εκ μετοχών και χρεώγραφων. "Επρεπε να εξέτασθη λοιπόν αν τά χρεώγραφα εξέφανίσθησαν από της οικίας όπως μη διεκδικήσωσιν αύτά οι νόμιμοι κληρονόμοι. Ο άνακριτής μετέβη εις την οικίαν του κατηγορουμένου και εξέήτασε λεπτομερώς όλα τά έγγραφα· εύρε την περιουσίαν άνέπαφον, άλλ' εις τάς έρευνας αύτου άνεκάλυψεν έγγραφον ένοχοποιούν. σοβαράτατα τον Έσκουδιέ· ήτο ή διαθήκη της Λεονώρας καθιστώσης τον Ρουσταίου

Έσκουδιέ γενικόν αύτης κληρονόμον, έφερε δε χρονολογίαν εξ ήμερών πρό του κακούργηματος.

Τιοουτοτρόπως ή άνάκρισις έκαμε μέγα βήμα. Έγνώριζον του λοιπού τό συμφέρον του σύζυγου προς εξαφάνισιν της γυναίκας του. Υπήρχεν εν τούτοις μία αντίρρησις· ότι δια να κληρονομήσχη έπρεπε να προσαγάγη πιστοποιητικόν του θανάτου της σύζυγου του, εξαφανίζων δ' αύτην δεν θά ήδύνατο να προκαλέσχη την σύνταξιν του έγγραφου τούτου. "Αλλ' ήτο εύκολον ν' άπαντήσχη τις εις τούτο· έφ' όσον ο θάνατος της Λεονώρας δεν θά έπιστοποιείτο τακτικώς, ο Έσκουδιέ έμενε κάτοχος της περιουσίας ως διαχειριστής αύτης, ουδείς δ' ήδύνατο να ζητήσχη τι παρ' αύτου· αν δε βραδύτερον άπεδεικνύετο ο θάνατος, ή διαθήκη άπεμάκρυνε πᾶσαν διεκδικησιν. Ο συνδυασμός ούτος μάλιστα ήτο δεξιώτατος.

Υπήρχε τέλος περίπτωσις τις επιβαρύνουσα πλείότερον την θέσιν του κατηγορουμένου. Όσα ο καιρός παρήρατο, όσα ή ύπόθεσις έλάμβανε μείζονα δημοσιότητα, τοσούτω καθίστατο άδύνατον να ισχυρισθη τις ότι ή κυρία Έσκουδιέ άνεχώρησεν εκούσα. Έφημεριδογράφοι τίνες, εκ πνεύματος αντίλογίας και παραδοξολογίας, προσεπάθησαν να ύποστηρίξωσι την ιδέαν, ότι ή κυρία Έσκουδιέ έπεχείρησεν άπλούστατα, τη συναινέσει του σύζυγου αύτης, ταξειδίον, ούτινος δεν ήθελον ν' αποκαλύψωσι τον σκοπόν, άλλ' ή έρμηνεία αύτη κατέπιπτε πρό των διαστάσεων, τάς όποίας είχε λάθει ή δικη. Πράγματι, ήτο προφανές ότι ή κυρία Έσκουδιέ θά επανήρχετο εύθύς ως έπληροφορείτο την κατά του σύζυγου αύτης κατηγορίαν· τό νεκρόν ζεύγος ουδέν ήδύνατο να έχη συμφέρον άρκούντως σοβαρόν και μυστηριώδες, όπερ να προτιμήσχη της έλευθερίας, της ζωής και της τιμής του ενός των συζύγων. "Εκάστη ήμέρα έδείνου λοιπόν έτι μάλλον την ήδη τρομεράν θέσιν του Έσκουδιέ, δυστυχώς δε μία μόνη έδίδετο εξέήγησις της σιγής και της άπουσίας της σύζυγου αύτου· τό ότι ήτο νεκρά.

Εν τούτοις ο άνακριτής έδίσταζεν έτι δικαστής άκέραιος και εύσυνείδητος, ήσχολείτο ν' ανακαλύψη όλην την αλήθειαν, και έπεθύμει να περατώσχη την άνάκρισιν μόνον άφού συλλέξη πλείστας άναντιρρήτους αποδείξεις. Είχεν ήδη συλλάβει δικαιοτάτας ύπονοίας· ή εξαφάνισις ύπέρχε· τό συμφέρον του κατηγορουμένου προς διάπραξιν του κακούργηματος άπεδείχθη ή χρησις του καιρού κατά την έσπέραν και μέρος της νυκτός της τρίτης, 14, δεν είχε δικαιολογηθή, ή δε στάσις αύτου από της πρώτης ήμέρας, πρό της άνακρίσεως και κατ' αύτην ύπέρξε λίαν ένοχοποιητική. Πλήν έλειπε τό σώμα του εγκλήματος· δεν ύπάρχον αποδείξεις της ένοχής.

"Αλλ', ως συμβαίνει συνεχώς, ή τύχη ανέλαβε να συμπληρώσχη και τό κενόν τούτο.

Λεμβυχοί, περιφέροντες ἐν τῇ λέμβῳ αὐτῶν, εἰς τὰ περί τῆς γεφύρας τῆς Ἀσνιέρης, εὐθυμον δημήγορον νέον ἀνεύκυσαν διὰ τῆς ἀρπάγης αὐτῶν γυναικῶν ἐνδύμα, τὸ ὅποιον ἐξέπληξε τοὺς ἐν τῇ λέμβῳ διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἀσυνήθη κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἦτο ἐπανωφόριον τοῦ τελευταίου συρμού, ἐκ μαύρου κασμιρίου, πεποικιλμένον με χρυσᾶ σειρήνια. Ὀλίγα ἐκ τῶν ἐνδύματων τούτων φοροῦσιν οἱ παρὰ τὸν Σηκουάνα οἰκοῦντες καὶ ἰδίως δὲν ἀρνοῦσιν αὐτὰ νὰ πέρωσιν ἐν τῷ ποταμῷ. Αἱ δεσποινίδες ἐπεθύμουν νὰ τὸ μεταχειρισθῶσι, καίτοι ἐφαίνετο ὅτι ἐπὶ πολὺ διέμεινεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἀλλ' οἱ νέοι, πολῖται σάβαροι καὶ καλοὶ, ἐπέμεινον νὰ τὸ φέρωσιν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ἄλλως δέ, ἤλπιζον νὰ τὸ ἀναλάβωσι μετὰ ἐν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν.

Τὸ ἐπανωφόριον, λίαν ἐφραμμένον, ἐκομίσθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἐνθ' ἐφείλκεσε τὴν προσοχὴν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ γραφείου, ἐπὶ τέλους δὲ περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀνακριτοῦ. Πάραιτα ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνήκον τῇ Λεονώρα· ἡ τοῦτο κατασκευάσασα βράπτια ἐν τοιοῦτον μόνον εἶχε ῥάβδι· αἱ φίλαι τῆς κυρίας Ἐσκουδιῆ ἐνεθυμοῦντο ὅτι τὴν εἶδον φοροῦσαν αὐτό, ἡ δὲ θαλαμηπόλος ἀμολόγησε μεθ' ἑαυτοῦ ὅτι ἡ κυρία τὸ εἶχε φορέσει τὴν τρίτην, 14, κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν, καθ' ἣν στιγμήν ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ. Οἱ πραγματογνώμονες ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῶν παρετήρησαν, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς φθορᾶς τοῦ ἐνδύματος ἀνταπεκρίνετο καλῶς εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ὕδατι διαμονῆς αὐτοῦ· ὅθ' ἦτο δύσκολον νὰ ἐνοηθῆ τούτο ἐκ τοῦ ὑφάσματος, τὸ ὅποιον δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε περισσότερο βεβρεγμένον ἢ ἐμμεν ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἢ ἐπὶ πολλὰς ὥρας, καὶ τὸ ὅποιον ἄλλως εἶχε στεγνώσει ὅταν ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν πραγματογνώμων. Ἄλλ' ὡς ἐκ τῶν θαυμασιῶν προσῶπων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, ἠδυνήθησαν νὰ ἐξελέγωσι μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὴν πυκνότητά τῆς στιβάδος, ἣν εἶχε σχηματίσει ἡ ὀξειδάσις τοῦ μετάλλου ἐπὶ τῶν χρυσῶν σειρητιῶν.

Ὁ ἀνακριτὴς ὑπέβαλε τὸν Ἐσκουδιῆ εἰς νέαν ἀνάκρισιν, ἀλλὰ προσέκρουσε καὶ πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐκ προμελέτης ἀφασίαν ἢ ἄρνησιν.

— Πρὶν ἢ κλείσω τὴν ἀνάκρισιν, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ δικαστὴς, σὰς παρακαλῶ διὰ τελευταίαν φοράν νὰ ἠμολογήσητε τὴν πρᾶξίν σας. Δυνατὸν νὰ ἔχητε ὅπως ἐπικαλεσθῆτε περιστάσεις, δυνάμενας νὰ συμψύνωσι τὴν ἐνοχὴν σας καὶ νὰ ἐφελέκωσιν ἐφ' ὑμῶν, ἐν τινι μέτρῳ, τὴν ἐπιείκειαν τῶν δικαστῶν. Ἐπιμένοντες δ' ἐν τῷ παραδόξῳ συστήματι, τὸ ὅποιον μέχρι τῆς σήμερον ἠκολούθησατε, χειροτερεύετε ἀπ' ἐναντίας τὴν θέσιν σας, καὶ προκαλεῖτε τὴν τελευταίαν αὐστηρότητα τῆς δικαιοσύνης.

Ὁ Ἐσκουδιῆ ἀπήντησε μετὰ κυνικῆς ἀναίδειας:

— Δεῖξατέ μοι τὸ πτώμα.

— Δὲν δύναμαι νὰ σὰς δεῖξω τὸ πτώμα· δὲν τὸ εὖρον ἀκόμη, γινώσκουσιν ὅμως ἤδη τοῦ πρέπει νὰ τὸ ζητήσωσιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναμαι νὰ σὰς δεῖξω τοῦτο.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνακριτὴς, ὑπεκάλυψε τὸ ἐπανωφόριον, ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐρεισινιώτου μιᾶς καθέλας.

Ὁ Ἐσκουδιῆ ὠχρίασε φρικωδῶς καὶ μικροῦ δεῖν ἐλειποθύμει. Δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐπανωφορίου, οἱ δὲ ἀπλανεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πελιθῆς αὐτοῦ μορφῆς ἐδίδον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἔκφρασιν τρόμου, ὡς ἐκ τοῦ ὅποιου οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο ἀμφιβολία.

— Ποῦ εὖρον αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ἐσκουδιῆ διὰ φωνῆς πνιγηρᾶς.

— Τὸ γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ ἀνακριτὴς μετὰ μειδιάματος εὐαρέσειας.

Ἐπῆλθε στιγμιαία σιγῆ, καθ' ἣν ὁ Ἐσκουδιῆ, κατὰπληκτος, ἐφαίνετο ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀπαισιωτάτας ἀναμνήσεις.

— Ἐπιμένετε ἀκόμη ἀρνούμενος; ἠρώτησεν ὁ ἀνακριτὴς.

— Ἐπιμένω ἀρνούμενος.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ φάκελλος διεβιβάσθη εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Πληρμελειοδικῶν, ὅπερ παρέπεμψε τὸν Ἐσκουδιῆ πρὸ τοῦ κκυργιοδικείου τοῦ Σηκουάνα.

Ὁ κατηγοροῦμενος, μετενεχθεὶς ἀπὸ τῆς εἰρκῆς τοῦ Μιζᾶς εἰς τὴν ἐπιστάσιαν, προσεκλήθη νὰ δηλώσῃ τινὰς ἐξελέξατο ὅπως τὸν βοηθήσωσιν ἐν τῇ ὑπερασπίσει αὐτοῦ· τοῦ Ἐσκουδιῆ ἀπαντήσαντος ὅτι οὐδεμίαν ἐκκαμιν οὔτε ἐννοεῖ νὰ κάμῃ ἐκλογὴν, ὁ ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ κκυργιοδικείου λαθῶν ἐντολὴν δικαστῆς διώρισεν ἐξ ἐπαγγέλματος τὸν δικηγόρον αὐτοῦ.

Οὗτος ἦτο ὁ κ. Βονφίς, νέος δικηγόρος ἐκ Γασκόνης, παρέχων ἤδη λαμπρὰς ἐλπίδας ὡς ἐκ τῆς εὐλακείας μεθ' ἧς ὑπερήσπιζε τὰς χειρίστας δικας. Οὐδεὶς ὑπέθετεν ὅτι ἀνθρώπος τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ κ. Ἐσκουδιῆ δὲν θὰ ἐξέλεγεν ὡς ὑπερασπιστὴν αὐτοῦ ἕνα τῶν διασημοτέρων δικηγόρων, ἡ δὲ ἐκλογὴ τοῦ κ. Βονφίς προσεκάλεσε ζήλοτυπίαν μεταξύ τῶν νέων δικηγόρων, οἵτινες τὰ πάντα θὰ ἐμηχανῶντο ν' ἀναλάβωσι τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ ἂν ὑπώπτευοντο τοιοῦτον εὖρημα. Ἡ ὑπόθεσις, ἣτις ἀπὸ δύο μηνῶν καὶ ἐπέκεινα ἀπησχόλει τὴν περιέργειαν τοῦ κοινῆ, θὰ ἐπροξένοι μεγίστην αἰσθησιν καὶ θὰ προσεκάλει συζητήσεις· αἵτινες θὰ ἐκίνοῦν τὸ ἐνδιαφέρον οὐ μόνον τοῦ δημοσίου ἀλλὰ καὶ τοῦ καλοῦ κόσμου. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς τῶν ἀλλθίων ἐκείνων δολοφονιῶν, ὧν ἡ διαδικασία

γίνεται ἐνώπιον τῶν πολιτοφυλάκων καὶ τικῶν ἀέργων, ἀλλὰ περὶ δράματος μυστηριώδους, οὐτινος τὰ δρῶντα πρόσωπα ἀνήκον εἰς τὴν πλούσιαν τάξιν. Ἦτο εὐκαιρία ν' ἀρχίσῃ τις τὸ στάδιον αὐτοῦ διὰ λαμπρᾶς συνηγορίας καὶ νὰ καταστῇ διάσημος ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Ὡς ἐκ τούτου ὁ κ. Βονφίς μετ' εὐλακείας συνηγορίας παρουσιάσθη τὸ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ κατηγορουμένου, πρὸς ἣν θὰ ἐχρεῖσται τὴν τύχην αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ οὐδὲν εἶχε τὸ ἐνθαρρυντικόν· ὁ Ἐσκουδιῆ δὲν εἶχεν ἐκλέξει δικηγόρον, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἔχη τοιοῦτον.

Ὁ νέος δικηγόρος παρέστησεν ἐν πρώτοις μετὰ ζέσεως τὴν ζωηρὰν πεποιθῆσιν, μεθ' ἧς ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ· οὐδέποτε εἶχε πιστεῦσαι ἐνοχὴν, καθ' ἧς ἀντέκειντο ἡ γέννησις, ἡ περιουσία, ἡ ἀνατροφή καὶ ὁ χαρακτὴρ τιμίου ἀνδρός, θύματος δικαστικῆς πλάνης, περιπλεκέντος παραλόγως εἰς κατηγορίαν ἣν οὐδὲν ἐδικαιολόγει. Ἀνεδέχετο νὰ καταστρίψῃ κατηγορίαν ἐπιπόπως προετοιμασθεῖσαν τῇ συνδρομῇ ὑπόπτων μαρτυριῶν, καὶ ἐνδείξεων ἄνευ ἀξίας· πράγματι, πῶς ἦτο δυνατόν εὐγενῆς ἀμέμπτου παρελθόντος, ἀπλῶν κλίσεων καὶ οὐτινος τὸ ἀξιώτιμον ἦτο ἀνώτερον πάσης ὑπονοίας νὰ μετατραπῇ αἰφνης εἰς μυσαρὸν κακοῦργον, μὴ φοβηθέντα νὰ βάψῃ ἐν τῷ αἵματι τὰς εὐγενεῖς αὐτοῦ χεῖρας.

— Ἐχετε δικαίον, ἀπεκρίθη ὁ Ἐσκουδιῆ· ἀσπάζομαι τὴν γνώμην σας.

Ἐνωθῶ, προσέθηκεν ὁ ῥήτωρ, πόσον ἀρροσφαλῆς εἶνε ἡ θέσις μου ἐνώπιον πελάτου ὁμοῦ ὑμῶν, ἀλλὰ θὰ προσπαθῶμαι παντὶ σθένει νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἀνταθεθεῖσάν μοι δυσχερῆ ἐντολήν, χωρὶς νὰ προσβάλω δικαίαν φιλοτιμίαν. Ὅθ' ζητήσω παρ' ὑμῶν ἐκ τῆς ἀληθείας μόνον ὅτι εἶνε ἀσύστηρως ἀπαραίτητον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπερασπίσεως· μαντεύω, χωρὶς νὰ ἔχητε ἀνάγκην νὰ ὑπανηχθῆτε τούτο, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ ὑπόθεσι ὑμῶν οὐλογενειακὸν μυστικὸν τιμῆς ἢ συνειδήσεως· δύνασθε νὰ ἦσθε βέβαιος ὅτι θὰ θίξω τὴν πληγὴν ταύτην με χεῖρα διακριτικῆν. Ὅθ' ἐκθέσω κατὰ τὴν διαδικασίαν μόνον ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε νὰ καταστῇ γνωστόν. Εἶνε ὅμως ἐπάναγχεας, ἐν τῇ μυστικῇ ἡμῶν συνδιαλέξει, νὰ μοι ὁμιλήσητε ἄνευ ἀπροσώπησεων, ὅπως δυνήθω νὰ δώσω εἰς τὴν ὑπεράσπισιν ὠφέλιμον διεύθυνσιν. Ἐγνωεῖται, δὲν ἔχει οὕτω, ὅτι θὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν ἀπόλυτον ἀθωότητα.

— Ἀλλὰ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ πελάτης, δὲν ἐκλήθησθε δικηγόρον· φαντάζομαι ὅτι δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω ἑαυτόν, καίτοι δὲ σὰς εἶμαι εὐγνώμων διότι μοι ἐξέφρασατέ αἰσθήματα, εἰς ἃ δὲν εἶμαι ἐξοικειωμένος ἀπὸ τῆς φυλακίσεώς μου, ἐπιθυμῶ οὐχ ἥττον νὰ διατηρήσω τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπερασπίσεώς μου.

— Ἐν τούτοις ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ σὰς ὑπερασπίσῃ δικηγόρος ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως τῆς διαδικασίας.

— Καλῶς, ἡ διατύπωσις ἐξέπληρώθη ὡς ἐκ τοῦ διορισμοῦ ὑμῶν φρονῶ ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει τοιαύτην βοήθειαν, ἣτις ταχέως θὰ μετετρέπετο εἰς παρενόχλησιν.

Ὁ κ. Βονφίς εἶδε λατῶν ὅτι οὐδὲν θὰ ἐμάνθανεν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων καταστάσει ἢ ὑπεράσπισις καθίστατο δυσχεροστάτη. Ὁ δικηγόρος, πρὸς δὲν ὁ πελάτης αὐτοῦ οὐδὲν θέλει νὰ εἴπῃ, εὐρίσκειται εἰς θέσιν οὐ μόνον ἐπικίνδυνον ἀλλὰ καὶ γελοῖαν. Κυριολεκτικῶς, δὲν ἐπρόκειτο πλέον ν' ἀναλάβῃ ὑπεράσπισιν ἀλλὰ νὰ ὑποστηρίξῃ ἀπλήν θέσιν.

Ὁ κ. Βονφίς ἐπεθεώρησεν ἅπαντα τὰ ἐπιχειρήματα, ἀπερ ἠδύνατο νὰ προβάλλῃ ὑπὲρ τοῦ πελάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶχον λεχθῆ ἤδη ἐν ταῖς ἐφημερίαις καὶ ταῖς συνδιαλέξεσι. Ποῦ νὰ ἀνεύρῃ τὰ στοιχεῖα ἐπιτυχούς ὑπερασπίσεως; Πῶς ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατηγορίαν χωρὶς οὐδ' ἐξήγησιν νὰ δύναται νὰ παράσῃ, οὔτε ἔγγραφο νὰ ὑποβάλλῃ, οὔτε μάρτυρά τινα τῆς ὑπερασπίσεως νὰ προσαγάγῃ;

Ἄλλως δὲ ὁ Ἐσκουδιῆ ἦτο καὶ ὁ πλέον δυσάρεστος τῶν δσων εἰδὼν ποτε ἐν τῇ φυλακῇ: δὲν ὁμιλεῖ μετὰ τοῦ δεσμοφύλακος, οὔτε τοῦ ἱερέως εἶχεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ ἱατροῦ, καὶ ἀπέπεμπεν ἀνευλαθῶς τὰ μέλη τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν ἅτινα, ὁσφραίνόμενα ἐν αὐτῷ κατάδικον, παρεσκευάζοντο ἤδη νὰ τὸν ἐπαναγάγωσιν εἰς τὴν ἀγαθὴν ἑδῶν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ δικηγόρος αὐτοῦ δὲν ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἠττηθέντα, καὶ προσεπάθησε νὰ συλλάβῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. Ἐλλῶν πρῶτον τινά, τῷ ἐξήγησεν ὅτι ἡ πεποιθῆσις τοῦ ἐτροποποιήθη, ἀφότου ἔλαθε γνώσιν τοῦ δικαστικοῦ φακέλλου, καὶ ὅτι ὅθ' ἦτο ἴσως καλλίτερον νὰ ἠμολογήσῃ τὸν φόνον, καὶ νὰ δικαιολογήσῃ αὐτὸν εἴτε διὰ προκλήσεως εἴτε δι' ἀπερισκέπτου ἀρχῆς. Οὕτω ἠδύνατο νὰ τύχῃ τοῦ πλεονεκτήματος τῆς συγγνώμης ἢ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων, καὶ νὰ καταδικασθῇ μόνον εἰς φυλάκισιν, ἐνῶ ἀρνούμενος τὰ πάντα θὰ ἠρέθιζε τοὺς ἐνόρκους καὶ τὸ δικαστήριον, καὶ διέτρεχε τὸν κίνδυνον ἂν οὐχὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἣτις ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ μεταβάλλετο, ἀλλὰ τουλάχιστον τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων. Ἐπῆρχε τέλος ἔσχατον καταφύγιον, νὰ προβάλλωσι τρελλῶν, ἡ δὲ τακτικὴ αὐτῆ παρῆχε διπλοῦν πλεονέκτημα· ὁ δικηγόρος ἐν πρώτοις δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τοῦ πελάτου αὐτοῦ ὅπως ὑποστηρίξῃ ὅτι οὗτος εἶνε τρελλός· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ στάσις τοῦ κατηγορουμένου διευκόλυνεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀποδείξιν τούτου. Ἄν δ' ἠδύνατο νὰ κατορθώ-

αωσιν όπως τὸ ζήτημα υποβλήθῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν φρενολόγων, θὰ ἦτο ὄντως μέγα δυστύχημα ἂν δὲν εὑρίσκετο τις ὅστις ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀνευθύνου.

Ὁ Ἐσκουδιε οὐδένα τῶν συνδυασμῶν τούτων ἐδέχθη καὶ ἐπέμεινε ἀπορρίπτων ἀπάσας τὰς προσφορὰς τοῦ δικηγόρου αὐτοῦ.

Τέλος ἡ ὑπόθεσις ἐνεγράφη ἐν τῷ πίνακι τοῦ κακουργολογικοῦ καὶ ἐπέστη ἡ ἡμέρα τῆς δίκης.

(Ἐπετα συνέχεια.)

(Μετάφρασις.)

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝ

Τὸ ἤλεκτρον, ἡ σκληρά, ἐλαφρὰ καὶ κίτρινοχρῶς ἐκείνη οὐσία, ὑποτίθεται ὅτι εἶνε τὸ ἀποσκληρυνθὲν κόμμι εἶδους πύκνης ἐκλιπούσης ἡδῆ. Εὐρίσκεται πολλοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Σικελίας, εἰς Σιθίαν, εἰς Γροιλανδίαν καὶ εἰς τὰ παράλια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἤλεκτρον προέρχεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς παραλίων τῆς Πρωσίας. Μέρος αὐτοῦ ἀνορύσσεται ἐκ τῆς ξηρᾶς, μέρος συνάγεται ἐπὶ τῆς παραλίας, ὅπου ἐξωθεῖται ὑπὸ τῆς τρικυμίας· τὸ πλεῖστον ὅμως ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάσσης. Ὑποτίθεται ὅτι εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν τὸ κλίμα τῆς βορείου Γερμανίας ἦτο πολλῶ θερμότερον ἢ τὴν σήμερον, καὶ ὅτι τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἀπεράντων πευκώνων. Ἐνίοτε τεμάχια φλοιῦ καὶ κώνων πύκνης ἀνευρίσκονται προσκεκολλημένα εἰς τὸ ἤλεκτρον, ἀνευρίσκονται δ' ἐν αὐτῷ καὶ ἔντομα, θερμότερον κλιμάτων μὴ ὑπάρχοντα πλέον· τοιαῦτα τεμάχια ἔχουσι πολὺ μεγαλειτέραν ὄξιαν ἢ τὰ συνήθη. Πολὺ τοῦ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξαγομένου ἤλεκτρον εὐρίσκεται προσκεκολλημένον εἰς φύκη. Μετὰ τρικυμίας ἐξ ἀνατολῶν ἐρχομένης οἱ χωρικοὶ καὶ ἐν καιρῷ ἀκόμη δριμυτάτου ψύχους, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἀποσπῶσι διὰ περονῶν τὰ φύκη καὶ τὰ ρίπτουσι ἐπὶ τῆς ἄμμου, ὅπου αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά συλλέγουσι τὰ ἐπ' αὐτῶν τεμάχια ἤλεκτρον. Εἰς δὲ τὰ βαθύτερα μέρη τῆς θαλάσσης μηχαναὶ βυθοκόροι ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενοι ἐξάγουσι τὰ φύκη μετὰ τοῦ πηλοῦ, ἐντὸς δ' αὐτῶν ἀνευρίσκεται κατόπιν τὸ ζητούμενον ἤλεκτρον. Τελευταῖον δὲ καὶ δυτικὰ φέροντες τὸν καταδυτικὸν χιτῶνα συλλέγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Τὸ ἤλεκτρον συνήθως εὐρίσκεται εἰς μικρὰ τεμάχια, ἀπὸ μεγέθους κόκκου αἵτου εἰς ὠρὸν ὀρνίθος. Τὸ μέγιστον μέχρι· τούδε εὑρεθὲν τεμάχιον, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐν Βερολίῳ μουσεῖον, εἶνε ἰσομέγεθες μὲ κεφάλην παιδίου. Τὸ ἤλεκτρον χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν κοσμημάτων καὶ καπνοσωλήνων. Πολὺ ἀποστέλλεται εἰς Μέξικον, ὅθι

καίεται ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς ἀντὶ θυμιάματος.

Ἐὰν τὸ ἤλεκτρον θερμανθῇ διὰ προστριβῆς τεθῇ πλησίον μικρῶν τεμαχίων χάρτου ἢ βάμβακος, ἔλκει πρὸς ἑαυτὸ τὰ τεμάχια ταῦτα, τὰ ὅποια προσκολλῶνται ἐπ' ὀλίγον ἐπ' αὐτοῦ. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὅστις ἀναπτύσσεται ἐν τῷ ἤλεκτρῳ διὰ τῆς προστριβῆς. Τοσοῦτος δὲ εἶνε ὁ ἀναδιδόμενος ἐξ αὐτοῦ ἠλεκτρισμός, ὥστε οἱ κατεργαζόμενοι αὐτὸν ἀναγκάζονται συχνάκις νὰ μεταλλάσσωσι τεμάχια. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γνωρίζοντες τὴν ιδιότητα ταύτην τοῦ ἤλεκτρον, ὠνόμασαν ἐξ αὐτοῦ τὸν ἠλεκτρισμόν. Τὸ φαῖον ἤλεκτρον ὀνομάζεται ἄμβραρις (γαλλιστὶ ambra) ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ anbar, ὀνόματος ἰχθύος, ἐξ οὗ ἐνομιζέτο· ἀλλὰ ὅτι παράγεται ἡ ἄμβραρις.

Ἡ ἄμβραρις εἶνε οὐσία φακί, λιπώδης, χρησιμεύουσα ὡς ἄρωμα· εὐρίσκεται δὲ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ ἐντόσθια τῆς φαλαίνης, σχηματιζομένη ἐξ ἐκκρίσεων τοῦ στομάχου αὐτῆς· ἐνίοτε δὲ ἐντὸς αὐτῆς εὐρίσκονται τεμάχια μυδίων καὶ ἰχθύων. Συνήθως ἐντὸς μιᾶς φαλαίνης εὐρίσκονται ὀλίγιστοι μόνον οὐγγιαὶ ἄμβραρις, ἀλλὰ συνέπεσε νὰ εὑρεθῇ καὶ ποσότης ἑκατὸν λιτρῶν. Ἡ ἄμβραρις φέρεται κάποτε ὑπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν παραλίαν, ὅπου συνάγεται, ἰδίως εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Μαδαγασκάρην, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Βρασίλιαν. Αἱ ἀλώπεκες ἀρέσκονται πολὺ εἰς αὐτὴν καὶ ἀναζητοῦσιν εἰς τὰ παράλια τεμάχια αὐτῆς, ἅτινα καταβροχθίζουσι. Διέρχεται δὲ διὰ τῶν ἐντοσθίων αὐτῶν ἀναλλοίωτος, ἐκτὸς κατὰ τὸ χρῶμα, τὸ ὅποιον ἀπὸ φαῖου γίνεται κατὰλευκον· τούτο εἶνε ἡ λευκὴ ἄμβραρις, ἥτις εἶνε ἡ μᾶλλον περιζήτητος. Εὐρίσκεται δὲ αὕτη εἰς τὴν δυτικωμεσημβρινὴν Γαλλίαν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ὅπου οἱ χωρικοὶ τὴν ὀνομάζουσι ambra renardée (ἀλωπεκάμβραριν).

Ἀναμιγνυομένη μὲ οἰνόπνευμα ἡ ἄμβραρις ἀποτελεῖ ἡδύτατον ἄρωμα ἔχον τὴν ιδιότητα νὰ καθιστᾷ δυνατωτέραν τὴν ὄσμην καὶ ἄλλων ἀρωμάτων.

Κ· Α'

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῆς Βυδέλιδος Ἀκρας ἐξηκρίθωσεν ὅτι ὁ πλησιέστερος πρὸς τὴν γῆν ἡμῶν ἀπλανὴς ἀστήρ εἶνε ὁ πρωτεύων ἐν τῷ ἀσταρισμῷ τοῦ Κενταύρου. Πάλιν δὲ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἑαυτῆς μας σφαίρας ἀπόστασις εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἐν σιδηρόδρομῳ τις συνέδες τὰ δύο ταῦτα οὐράνια σώματα, ἀμαξοστοιχία διανύουσα 96 χιλιομέτρα καθ' ἕραν θὰ ἐχρηάζετο 48,963,000 ἔτη ἢ ἀπὸ τῆς γῆς μεταθῆ εἰς τὸ ἄλλο ἐκείνο σώμα· ἢ, ἐὰν ὑπετίθετο ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ δρόμου θὰ ἦτο πέντε λεπτὰ διὰ κάθε ὀκτὼ χιλιόμετρα, ὁ ἐπιβάτης ὁ ἐκτελῶν τὸ ταξίδιον τούτο ὄφειλε νὰ πληρώσῃ τὸ μισθὸν ποσὸν 270,000,000,000 φράγκων.

Η ΑΝΕΜΟΝΗ

Ἀπ' τὰ λουλούδια ὅπου ἀνθίζουσι μέσ' εἰς τὸ χειμῶνα, μέσ' εἰς τὸ βορρᾶ, καὶ κελου-κῆπου θαρρεῖς θυμίζουσι τὴν ἀνθισμένην καλοκαιρίαν,

ὄλα μ' ἀρέσει νὰ τὰ μαζεύω,
ὄλα μ' ἀρέσουν, μὰ πειδὸ πολὺ
τὴν Ἀνεμώνην ἐγὼ λατρεύω,
τὴν Ἀνεμώνην τὴν ἴτροκαλή.

Βαθεῖα εἰς τὸν κάμπο χλωμῇ προβάλλει
μὲ χειμωνιάτικη φορεσιά,
μὲ χειμωνιάτικα μύρια κάλλη
χρυσολουμένῃ μέσ' εἰς τὴν δροσιά.

Ἔχει τὰ φύλλα τῆς μετρημένα,
κι' ὅταν ὁ ἄνεμος τὰ κινή
μὲ τὰ στερὰ του τὰ παγωμένα,
γέρνει εἰς τὸν ἄνεμο ταπεινῇ.

Προχθὲς μοῦ εἶπε, καὶ τὴν πιστεύω,
ἡ μόνη ἀγάπη μου ἡ ξανθὴ·
—Τὴν Ἀνεμώνην ἐγὼ λατρεύω
ποῦ μέσ' εἰς τὸ κρῖο πάντοτε ἀνθεί.

Καὶ μιὰ Ἀνεμώνην εὐθὺς θερίζει,
γιὰ μιὰ στιγμὴν ἁμμογεῖζ,
χαριτωμένη μ' αὐτὴν στολίζει
στῆθι καταλευκα καὶ ἀπαλά.

Καὶ ἀπὸ τότε—ὦ! τί χαρὰ μου!
μ' ἀρέσουν τᾶνθη τῆς πειδὸ πολὺ,
καὶ τὴν λατρεύω μὲ τὴν καρδιά μου
τὴν Ἀνεμώνην τὴν ἴτροκαλή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

ΟΙ ΦΥΤΟΦΑΓΟΙ

Περιεργότατον βιβλίον ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὸν τίτλον α ὁ εὐθηνός βίος ». Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἐπιχειρεῖ νὰ διδάξῃ τὴν τέχνην τοῦ ζῆν διὰ δαπάνης πεντήκοντα μόνον λεπτῶν καθ' ἡμέραν. Τούτο δύναται νὰ κατορθωθῇ δι' ὑγιούς καὶ εὐαρέστου διαίτης, ἥτις θέλει μὲς ἀπαλλάξῃ πολλῶν ἀσθενειῶν, αἱ ὅποιαι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς συνήθους παραλόγου τροφῆς μας, διὰ διαίτης, ἥτις θέλει διανοίξῃ νέον ὄριζοντα εὐδαιμονίας ἐν ταῖς γηραιαῖς κοινωνίαις. Τὸ φάρμακον τούτο εἶνε ἀπλοῦστατα ἡ φυτοφαγία, καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου κ. Tanneguy de Wogan, πρόεδρος τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῶν φυτοφάγων.

Κατὰ τὸν ἐν λόγῳ συγγραφεῖα, ὁ ἄνθρωπος τρώγων κρέας ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς φύσεως καὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἰδιόρρυθμον χημείαν καὶ τὴν ἰατρικὴν τοῦ κ. Wogan, αἱ φυ-

τικαὶ οὐσίαι περιέχουσι θρεπτικωτέρας ὕλας τῶν ζωϊκῶν, αἱ δὲ φοβερώτεροι ἀσθενεῖται, ἡ ἐπιληψία, ἡ παραλυσία, οἱ ρευματισμοί, ἡ λέπρα κτλ., πηγάζουσι ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ κρέατος. Καὶ ἐτι πρὸς· ἐὰν αἱ τίγρεις ἠδύναντο νὰ υποβλήθωσιν εἰς διαίταν φυτικῶν οὐσιῶν, θὰ μετεβάλλοντο εἰς ζῶα τῶν αἰθουσῶν. Τούτο εἶνε ἔργον τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας. Θέσατε ἐντὸς κλωδοῦ τίγρεις καὶ τρέφετέ τὰς μόνον διὰ γεωμήλων· ἐὰν αἱ τίγρεις ἔχουν τὴν καλοσύνην νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς αὐτά, θέλετε ἴδει μετὰ δέκα ἢ δώδεκα γενεάς αὐτῶν νὰ καταστῇ ἡ τίγρις ἐν τῶν ὠραιότερων κατοικιδίων ζῶων!

Ἐὰν οἱ ἰατροὶ ἀποκρούωσι τὴν φυτοφαγίαν, δὲν πρέπει νὰ εἰσκαλοῦνται, διότι ἔχουσι συμφέρον πρὸς τούτο· οἱ ἰατροὶ θέλουσι νόσους καὶ αἱ φυτικαὶ οὐσίαι θὰ ἐστέρουν αὐτοὺς τὸν ἔρπον. Πλεῖστοι μεγάλοι ἄνδρες ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρα μέχρι τῶν ἀναχωρητῶν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, πραγματοποιήσαντες καὶ συστήσαντες τὴν φυτοφαγίαν, ἐφθασαν εἰς βαθὺ γῆρας. Οἱ Ρῶσοι χωρικοὶ, οἱ Νορβῆγοι καὶ οἱ Ἰρλανδοί, ὅτινες τρέφονται μόνον διὰ φυτῶν, εἶνε ἰσχυροὶ καὶ ρωμαλέοι. Ἡ ἰδέα τῆς φυτοφαγίας, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Wogan, ἐποίησε πλεῖστας προόδους μεταξὺ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ ἐν Λονδίῳ Ἑταιρία τῶν φυτοφάγων ἀριθμεῖ περὶ τὰ τρισχίλια μέλη, ὀκτακισχίλια ἡ ἐν Νέῳ Ἰόρκῳ, καὶ αἱ γερμανικαὶ ἑταιρίαι περὶ τὰς εἰκοσι χιλιάδας.

Πρὸς τούτους ἐν τῷ ἐν λόγῳ βιβλίῳ παρέχεται ὁ κατάλογος πεντήκοντα φυτικῶν φαγητῶν, διότι ἡ μαγειρικὴ τῶν φυτοφάγων ἰσχυρίζεται ὅτι εἶνε ἐπίσης γόνιμος ὡς ἡ συνήθης εἰς ποικίλα καρυκεύματα, καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ποικιλίαν ἐν τῇ τροφῇ.

Ἐν τούτοις αἱ ἰδέαι τοῦ συγγραφεῖος τοῦ αὐθηνοῦ βίου», αἰτινες παρ' ἡμῖν φαίνονται ὀλίως παράδοξοι, ἐφαρμοζονται ὑπὸ λαοῦ 37 εκατομμυρίων, τούτῃσιν ὑπὸ τῶν Ἰαπώνων. Οἱ Ἰάπωνες κυρίως τρέφονται ὑπὸ φυτικῶν προϊόντων, εἰς ἃ προστίθενται μόνον ἰχθύς. Ὅχι μόνον δὲν τρώγουσι κρέας, ἀλλὰ καὶ ἀποστρέφονται τοὺς κρεοφάγους. Μετὰ δυσκολίας ὁ Ἑυρωπαῖος γίνεται δεκτὸς εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τῆς χείρας των, ἐνθα ἕνεκα τῶν σαρκοφάγων αὐτοῦ ἔξεων θεωρεῖται ὡς ὄν ἀκάθαρτον. Ὁ Ἰάπων δύναται νὰ ζῆσῃ ἐργαζόμενος τρίς ἢ τετράκις ὀλιγώτερον τοῦ Ἑυρωπαίου, καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ πλειότερον τοῦ Ἑυρωπαίου εὐδιάθετος. Ἐκ τούτου ἡ φαιδρότης του, ἡ ἑλλειψὶς τραχύτητος, καὶ ἡ μὴ ὑπαρξὶς κοινωνικοῦ ζητήματος ἐν τῇ χῶρᾳ ἐκείνῃ.

Κ'

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Υπερμεγέθης φθλαϊνιά εξώκειλεν επί των άκτων της πόλεως Οστένδης. Τό μήκος αυτής είνε 19 μέτρων περίπου, δύο δέ μέτρων και ήμισος τό πάχος της· ή ούρα έχει πλάτος 4 μέτρων. Αμέσως επωλήθη υπό των άλιείων άντι 5.000 δραχμών εις άνθρώπους, οίτινες θά την εκθέσωσιν εις κοινήν θεάν. Μεθ' ό θά περιέλθη ό σκελετός εις την κυριότητα του Παπιστημίου της Λιέγης.

Δύο γάλλοι επιστήμονες, έξιδωκαν συγχρόνως δύο επιστημονικάς πραγματείας περί της επιρροής του ποσίου ύδατος επί της δημοσίας υγείας. Της μίας αυτών ό συγγραφεύς δόκτωρ Μισέλ αναφέρει ότι ή πόλις Σωμν εν Γαλλία ήτο επί ημισυν αιώνια ή έστία διαρκούς επιδημίας τυφοειδών πυρετών, ένεκα της πύσεως ύδατος, προερχομένου εκ δεξαμενής, ήτις έσκαμμένη παρ ό τούς πόδας όρους τινός είχε καταστή δοχεϊόν ποικίλων παρσιτών ούσιών. Ωσαύτως εις Ωζέρρον τώ 1882 ένέσκηψε τύφος εις εκείνας, μόνον τας συνοικίας και τας οικίας της πόλεως, αίτινες έπορρίζοντο ύδαρ, προερχόμενον από τινος εν γειτονική χωρίω πηγής, μολυνθείσης υπό των άπορριμάτων άθηνούς εκ τύφου, ριπτομένου εις μέρος εν ή δύο μέτρα εύρισκόμενον ύπεράνω του σημείου ένθα συνέρρεον τά ύδατα της πηγής.

Ο συγγραφεύς της έτέρας πραγματείας κ. Α. Χαμπού εξετάζει τό ζήτημα του ποσίου ύδατος υπό την έποψιν των εκ των μελωδίνων σωλήνων, εν ώ διαρρέει, δυναμένων να επέλθωσιν άπροσδοκήτων, εξ ών κινδυνεύει ή δημοσία υγεία.

Ο καθηγητής Germain Sée έξέδωκεν έσάτωως μελέτην επί της πνευμονικής φθίσεως. Κατ' αυτών δέν είνε ή φθίσις καθένια του όργανισμου, ως ποτε έπιστάυετο, άλλ' είνε τό αποτέλεσμα της έντός των πνευμόνων αναπτύξεως μικροσκοπικού παρσιτικού, όπερ διά τριών δδών δύναται να εισχωρήση εν τώ ήμετέρω όργανισμώ· διά των άναπνευστικών όργάνων, της τρέφης, και του έμβολιασμού. Ωσαύτως ή φθίσις δέν είνε νόσος άθεράπευτος· έγκαιρώς προληφθείσα, δύναται να θεραπευθί, και πολλάκις εθεραπεύθη. Ως προς τον τρόπον της θεραπείας, ό συγγραφεύς απαρτίζει μακρόν κατάλογον φαρμάκων. Και ναί μόν δέν εξευρέθη τό ειδικόν φάρμακον, άλλά μέχρις ού εξευρέθη, πρέπει έμμέσως να προσβάλληται τό παρσιτικόν εν τούτς τρόποις της ύπέρξεως αυτού.

Προσεγγίς άρκείνεται εξ Αυστραλίας εις Λονδίνον έπποδασμαστής τις, ονόματι Galsoune, τον όποιον άνυπομόνως αναμένει ό εν Λονδίνω κόσμος των φιλίππων. Ο Galsoune τιτλοφορείται καθηγητής, διαφέρει δ' έντελώς κατά τό σύστημα της τέχνης των Εύρωπαϊών συναδέλφων του· διότι εν ώ εις Άγγλος έπποδασμαστής ζητεί προθεσίαν ένός μηνός, και έντοτε κλειότερον, όπως θαμάση ένα ίππον, ούτός αίτεί προς τούτο δύο μόνον ώρας. Διαμένει συνήθως εν νέα Υόρκη, ένθα πλείστους θριάμβους συγκομίζει. Εν διαστήματι τριών ώρών έξημέρωσεν άκαταδάμαστον ίππον, όστις εις ούδένα χαλινών ύπετάσσετο, είχε φονεύσει άνθρώπον και πολλούς αναβάτας καταβρίβει.

Η α' Επίσημος Έφημερίς των Ινδιών έδημοσίευσε κ' έφέτος την τακτικήν έκθεσιν περί του άριθμού των φονευθέντων εν τή χώρα εκείνη άνθρώπων υπό των θηρίων και των έρπετων κατά τό 1883. Οι φονευθέντες κατά τό έτος τούτο συμποσούνται εις 22,905 άνέαντι 22,125 φονευθέντων τό προηγούμενον έτος. Έκ του όλου άριθμού 20,057 θάνατοι προήλθον εκ δηγμάτων φαρμακερών όφρων, 985 άνθρώποι έσπαράχθησαν υπό τίγρειων, 287 υπό λύκων και 217 υπό λεοπαρθάλων. Κτήνη φονεύθησαν υπό των άγρίων θηρίων και των έρπετων 47,478. Άξιόπαρατήρητον είνε ότι, ένώ εκ των άνθρώπων τό πλείστον μέρος φονεύθησαν εκ δηγμάτων των ισθίων έρπετων, εκ των κτηνών μόνον τά 1644 εύρέθησαν φονευθέντα υπό των αυτών φαρμακερών ζώων. Άλλά και ό κατά των επικινδύνων τούτων ζώων όιογμύς έξακολουθεί ούχ ήττον άνένδοτος. Κατά τό έτος 1883 φονεύθησαν υπό των κατοίκων 19,890 θήρια και έρπετα.

Αί κυρίαί, θσai συνειθίζουσι να περισφίγγουσι τό στήθος αυτών έντός στενοτάτου στήθοδέσμου, ως άναγνώσωσι τας κατωτέρω όλίγας γραμμάς· να ίδωσι πόσον ολεθρικήσ συνεπείας δύναται να έπιφέρει ή χρήση του τύσου επικινδύνου εις την υγείαν αυτών στολιδίου. «Την έσπέραν της χθις, γράφουσιν εκ Βασιλείας εις τό «Φινγαρώ» κατά την ένδεκάτην ώραν, τραγικών γεγονός διεκόψεν έσπερίδα τινά δεδομένην εν τή πόλει μας.

«Καθ' ήν στιγμήν γοργός στρόβιλος συμπάρειυρε εν μεθυστική όρμη χορευτάς και χορευτρίκας, νεαρά κυρία έξέφυγεν αίγνης των βραχιόνων του συγχορευτου της και κατέπεσεν επί του εδάφους. Αμέσως ή όμήγυρις όλη έσπευσε προς αυτήν, άλλά δέν ήδυνήθησαν να άγειρωσιν ή πτώμα φυγρόν πλέον.

Ίατρος τις προσκληθείς έσπευσμένως ώμολόγησεν ότι ό θάνατος της νέας γυναικός προήλθεν εκ του στήθοδέσμου της, όστις είχε συσφιχθί ύπερ τό δέον ισχυρώς, και είχε υποβάλει ούτω εις φρικτήν βάσανον τά όργανα της αναπνοής και τά της κυκλοφορίας, τά περιβάλλοντα τό στήθον. Έκ τούτου ό θάνατος έπήλθεν άκαριαίως».

Σκέψις Άλεξάνδρου Δουμξ περί γυναικίων: Ο Θεός εν τή σοφία αυτού δέν εδύργασε γένεια εις τας γυναίκας, διότι δέν θά ήδύναντο να σιωπήσωσιν ότε καθ' όν χρόνον θά έξυρρίζοντο.

- Δι δάσκαλος. — Πώς σε λένε, μικρή; Μαθητής. — Γεώργη Μήτρου.
- Δι δάσκαλος. — Τι δουλειά κάνεις ό πατέρας σου; Μαθητής. — Απέθανε.
- Δι δάσκαλος. — Τι έκανε πριν αποθάνη; Μαθητής. — Ήταν ζώντανός.

Η κυρία Ρ. (άγχιμος άκκιζομένη). — Δέν μου λέγετε, κύριε καθηγητά, διατί μάς ονομάζουσι τό ώρατον φύλον; — Να σας είπω, κυρία μου, κι' εγώ δέν γνωρίζω.